

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
TIEDOTUSLEHTI
No 3/2008

Tiedonjyvä

Lapsi oppii
vuorovaikutuksessa – s. 15

Gradulle vauhtia
Konnevedeltä – s. 20

Teemana hyvä koulu

- 10 Koulu, koti & kaverit
- 13 Viihtyisä ympäristö tukee oppimista
- 16 Luokanopettaja ei ole koskaan valmis

■ Lisäksi

- 4 Lyhyet
- 19 Tuo kongressi tai seminaari Jyväskylään
- 20 Rakas päiväkirja!
- 22 Professori esittelyssä
- 23 Erasmus-menestystarinoita Jyväskylän yliopistossa
- 24 Liikunta ja terveys
- 26 Täällä Stanford
- 27 Eettiset
- 28 Tiedonnälkään
- 30 Väitökset
- 31 Tietoniekka
- 32 Nooan arkki
- 33 Summary
- 34 Vitriini
- 35 Kalenteri

Tiedonjyvä

43. vuosikerta
Painos 5 100 kpl
Vastaava toimittaja
Anu Mustonen
puh. (014) 260 1054
anu.mustonen@adm.jyu.fi

Toimitussihteeri
Kirsi-Marja Nurminen
puh. (014) 260 1055
kirsi-marja.nurminen@adm.jyu.fi

Ilmoitusmyynti ja tilaukset
Kalevi Luoma
puh. (014) 260 1049
kalevi.luoma@adm.jyu.fi

Toimituksen postiosoite
Jyväskylän yliopisto/
viestintä
PL 35
40014 Jyväskylän
yliopisto

Käyntiosoite
Seminaarinkatu 15,
hallintorakennus, 4. kerros
Faksi (014) 260 1041

Julkaisija
Jyväskylän yliopisto
Forssan Kirjapaino 2008

Sisäinen jakelu:
Virastomestarit
ISSN 0789-4805

Seuraava numero
ilmestyy 13.6.2008

Kannessa: Luokanopettaja
Juha Saariaho ja 1B-luokka-
lainen Milja Lampinen
Kuva: Petteri Kivimäki

Tiedonjyvän tilaukset:
[www.jyu.fi/viestinta/
tiedonjyva](http://www.jyu.fi/viestinta/tiedonjyva)
Juttuvinkit toimitussihteerille

Helena Rasku-Puttonen
kasvatuspsykologian professori

Hyvä koulu

Mitä vastaisit, jos sinulta kysyttäisiin millainen on hyvä koulu? Useimmilla meistä on siitä oma mielipide. Lasten ja nuorten näkökulma hyvästä koulusta painottaa koulun ihmissuhteita. Kouluun kohdistuu erilaisia odotuksia, vaatimuksia ja toiveita. Näkemykset hyvästä koulusta riippuvat siitä, mistä näkökulmasta aihetta tarkastellaan.

Hyvät oppimistulokset kansainvälisissä koulusaavutusvertailuissa ovat nostaneet suomalaisen koulutusjärjestelmän arvostusta, mikä näkyy kansainvälisenä mielenkiintona hyvien oppimistulosten taustatekijöitä kuten opettajankoulutusta kohtaan. Todennäköisesti tuloksia selittää suomalaisten vahva usko koulutuksen merkitykseen hyvinvoinnin edistämisessä.

Tuoreessa Koulutuksen arviointineuvoston raportissa on todettu, että suomalaisessa perusopetuksessa on edetty suuntaan, jossa oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus sekä oppilaskeskeisyys, kannustaminen ja oppilaiden osallistaminen toteutuvat yhä paremmin. Jatkovana haasteena yhteiskunnan eri päätöksentekotasolla on, kuinka pitää huolta oppimisen kehystekijöistä ja toimintaedellytyksistä ja niiden taustalla olevista periaatteista varhaiskasvatuksesta aina työelämään saakka.

Koulun perustehtäviä ovat oppiminen ja opetus, kasvu ja kehittyminen. Millaisessa koulussa nämä toteutuvat parhaiten? Niin sanotut rakenteelliset tekijät, kuten ryhmän koko, opettajien lukumäärän suhde oppilaiden lukumäärään ja opettajien koulutustaso selittävät jossain määrin lasten edistymistä. Hyvät rakenteelliset tekijät eivät kuitenkaan takaa sitä, kuinka tarkoituksenmukaisia ovat opettajan pedagogiset valinnat, miten koulutyön oppilaslähtöisyys toteutuu ja miten opetta-

jan ja oppilaiden vuorovaikutussuhteet toimivat. Näillä prosessitekijöillä näyttää olevan rakenteellisia tekijöitä vahvempi ennustearvo oppilaiden edistymisen suhteen.

Oppimistuloksiin vaikuttaa se, kuinka hyvin opiskeluympäristö pystyy vastaamaan lasten ja nuorten kehityksellisiin tarpeisiin. Ellei oppilas integroidu opiskeluyhteisöönsä eikä kykene sitoutumaan koulutyöhön, voi tämä näkyä oppilaan lisääntyvänä uupumuksena. Hyvin toimivaa koulua luonnehtii emotionaalista tukea tarjoava myönteinen työskentelyilmapiiri, jossa opettaja on sensitiivinen oppilaiden tarpeille. Olennaista on myös opettajan toiminta luokan johtajana: kuinka opettaja antaa vastuuta ja kuinka toimintaa ohjaavat säännöt on laadittu.

Opetuksen laatua heijastelee se, millaiset tavoitteet oppimiselle asetetaan, kuinka erilaiset oppijat huomioidaan, millaista opetuskeskustelua luokassa käydään, miten oppimista ohjataan sekä millaista palautetta ja kuinka paljon oppilaat saavat oppimisestaan. Näihin kysymyksiin pureutuu tällä hetkellä Jyväskylän yliopistossa useita tutkimusryhmiä. Meneillään olevat Oppimisen ja motivaation huippututkimusyksikköön kuuluvat tutkimushankkeet kuten Alkuprotaat ja Valo sekä kouluhyvinvoinnin ja pedagogisen luokkahuonevuorovaikutuksen tutkimukset tuottavat lähivuosina uutta tietoa koulun kehittämiseen.

Haasteena on kehittää koulua opettajien, oppilaiden ja rehtoreiden yhteisöllisenä oppimisympäristönä ja tarjota opettajille hyvin suunniteltua ja systemaattisesti toteutettua täydennyskoulutusta. Opettajien korkeatasoinen koulutus ja vahva sitoutuminen opetus- ja kasvatustehtäviin on hyvän koulun yksi perusta, mutta myös jatkuva haaste.

Yliopisto- allianssisopimus hyväksyttiin

Jyväskylän yliopiston hallitus hyväksyi kokouksessaan 9.4. yliopistoallianssisopimuksen. Yliopistoallianssin tehtävä on vahvistaa jäsenyliopistojen yhteistyötä ja työnjakoa tutkimuksessa, koulutuksessa, tukipalveluissa ja hallinnossa sekä lisätä yliopistojen vaikuttavuutta ja kansainvälistä näkyvyyttä. Myös Tampereen teknillinen yliopisto on hyväksynyt sopimuksen. Tampereen yliopiston hallitus käsittelee sopimusta 30.5.

– Allianssin hallitus ja neuvottelukunta asetetaan, kun kaikki yliopistot ovat hyväksyneet sopimuksen, rehtori **Aino Sallinen** kertoo.

Allianssin hallitus johtaa ja kehittää allianssin toimintaa, jakaa yhteistoimintaan kohdennetun resurssien, johtaa allianssin rahoituksen hankintaa sekä antaa jäsenyliopistoille suosituksia toimintavoista, joilla edistetään ja vahvistetaan yhteistyötä.

Neuvottelukunnassa on 24 jäsentä, jotka edustavat professorikuntaa, henkilökuntaa, opiskelijoita ja sidosryhmiä. Kukin yliopisto nimittää kahdeksan jäsentä. Neuvottelukunta antaa suosituksia allianssin hallitukselle toiminnan kehittämisestä.

Allianssin ensimmäinen vaihe käynnistyy elokuun alussa, jolloin ensimmäiset yhteiset koulutus- ja tutkimushankkeet aloittavat. Allianssi aloittaa virallisesti toimintansa uuden yliopistolain astuttua voimaan viimeistään 1.8.2010.

Bio- ja ympäristötieteiden vuosittaiset muikunpyynnit käynnistyivät jälleen heti jäiden lähdettyä.

Vesialan pitkäjänteiselle tutkimukselle kiitosta

Jyväskylän yliopiston bio- ja ympäristötieteiden laitos saa kiitosta Suomen Akatemian vesialan tutkimuksen kansainvälisessä arvioinnissa. Arvioinnin mukaan laitos keskittyy tasapuolisesti omiin erikoisosamisalueisiinsa ekologiaan, limnologiaan, kalabiologiaan ja vesiekotoksikologiaan. Laitos pyrkii limnologian johtavaksi kansalliseksi keskuksiksi ja sen vaikuttavuus ennakoi menestystä tulevaisuudessa. Myös yhteistyötä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen sekä Suomen ympäristökeskuksen yksiköiden kanssa kiitetään.

Arviointiraportin mukaan bio- ja ympäristötieteiden laitos on poikkeuksellisen hyvin organisoitu ja itsekriittinen tutkimusyksikkö, jolla on käytössään erinomaiset tutkimusti-

lat. Laitoksella on luotettava maine ja sen julkaisutoiminta on runsasta. Julkaisutoiminnan kansainvälisessä näkyvyydessä on kuitenkin raportin mukaan kehitettävää tutkimuksen kansainvälisen tunnettuuden ja arvostuksen saavuttamiseksi.

– Jyväskylän yliopistossa on tehty vesialan tutkimusta jo 40 vuotta, joten tämä vaikuttanee erinomaiseen tulokseen. Olemme myös onnistuneet hyvin kansallisessa vesialan tutkimuksen työnjaossa ja keskittyneet omiin erikoisosamisalueisiimme, toteaa professori, bio- ja ympäristötieteiden laitoksen johtaja **Juha Karjalainen**.

Suomen Akatemian toteuttamaan arviointiin osallistui 17 yksikköä seitsemästä yliopistosta sekä kahdeksasta tutkimuslaitoksesta.

Solki koordinoimaan kieli- koulutuspolitiikan verkostoa

Soveltavan kielitutkimuksen keskus (Solki) on saanut vuoden 2009 alusta tehtäväkseen koordinoita valtakunnallista kielikoulutuspolitiikan tutkimus- ja kehittämisen verkostoa. Uuden verkoston tavoite on olla kielikoulutuspolitiikan suunnannäyttävä ja luoda synergiamahdollisuuksia alueen tutkimukseen ja kehittämiseen.

Verkosto koostuu tutkijoista, toimijoista, koulutuksen tarjoajista ja koulutukseen osallistuvista. Tutkimushankkeiden käynnistämiseksi hyödynnetään Solkin jo olemassa

olevia kansainvälisiä verkostoja. Myös yhteyksiä EU:n ja Euroopan neuvoston kielikoulutusta linjaaviin elimiin vahvistetaan edelleen.

Koska kansallisen ja kansainvälisen kielikoulutuspolitiikan kenttä on hyvin laaja ja pirstaleinen, kielikoulutuspolitiikan verkoston ensimmäinen tehtävä on luoda toimiva ja kattava asiantuntijaverkosto alan kokonaisvaltaiseksi kehittämiseksi. Verkosto järjestää vuonna 2009 kansallisen seminaarin, jossa esitetään kielikoulutuspolitiikan verkoston tavoitteet.

Kokkolassa kaivataan sosiaalisia innovaatioita

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu etsivät ideakilpailulla uusia sosiaalisia innovaatioita. Sosiaalinen innovaatio on ihmisten luovan toiminnan tuloksena syntynyt uusi idea. Innovaatio voi olla toimintatapa, laite tai mikä tahansa sosiaalisiin toimintoihin liittyvä. Pääasia on, että sosiaalinen innovaatio syntyy ihmisten tarpeeseen ja se on ratkaisu johonkin olemassa olevaan ongelmaan.

Innovaation on oltava kilpailuun osallistuvan yksilön, yhteisön tai ryhmän oma idea. Sosiaalinen innovaatio voi olla jo käytössä eli sitä ei tarvitse keksiä nyt ideakilpailun käynnissä ollessa.

Ideoita voi toimittaa yliopistokes-

kus Chydeniukseen kesäkuun loppuun saakka. Lisätietoja kilpailusta löytyy internetistä osoitteesta www.cop.fi/ajankohtaista/innovaatiot_ideakilpailu.pdf.

Yliopisto- allianssille rahoitusta

Opetusministeriö on myöntänyt rahoitusta Jyväskylän yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen yliopiston muodostaman Yliopistoallianssin käynnistämiseksi. Ministeriö myönsi allianssille vuodelle 2008 kolme miljoonaa euroa rakenteelliseen kehittämiseen. Rahoituksesta on sovittu myös vuodelle 2009. Jatkorahoitus riippuu hankkeen etenemisestä ja tuloksista.

Rahoitusta käytetään huippututkimuksen, tutkijakoulujen ja maisteriohjelmien kehittämiseen sekä koulutuksen rakenteellisiin uudelleenjärjestelyihin. Tavoitteena on parantaa kansainvälisesti korkeatasoisen tutkimustyön edellytyksiä ja koulutuksen laatua yliopistojen yhteistyön ja työnjaon avulla.

Pisa arvioi lukutaitoa

Vuoden 2009 PISA-tutkimuksen pääalueena on lukutaito. Tutkimus tarjoaa monipuolisen mahdollisuuden arvioida lukutaidon kehittymistä yhdeksän vuoden aikana, sillä lukutaito oli myös PISA 2000 -tutkimuksen pääalue. Lisäksi tutkitaan matematiikan ja luonnontieteiden osaamista. Uusimpaan aineistonkeruuseen osallistuu 50–60 maata. Tutkimuksen kohteena ovat 15-vuotiaat nuoret, jotka ovat Suomessa pääosin 9.-luokkalaista. Tutkimuksen tekee Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos, joka voitti syksyllä PISA-tutkimuksen toteutusta vuosina 2007–2010 koskevan opetusministeriön tarjouskilpailun.

Jyväskylässä tehdään tulosta

Kun yliopistot asetetaan järjestykseen niiden tieteenaloillaan osoittaman tuloksellisuuden mukaan, monitieteisten yliopistojen neljän kärjeksi muodostuu Jyväskylän yliopisto, Turun yliopisto, Helsingin yliopisto ja Åbo Akademi. Tämä käy ilmi yliopistojen tuloksellisuutta selvittäneiden **Osmo Kivisen, Juha Hedmanin ja Kaisa Peltoniemen** Tutkimuksen tuloksellisuus Suomessa 2002–2006 -tutkimusraportista, joka ilmestyy kevään aikana.

Yhdeksän tieteenalan kahdesta tuloksellisimmasta yksiköstä Jyväskylään sijoittuu viisi: yhteiskuntatieteet ja kasvatustieteet luokitellaan maan parhaaksi, kauppatieteet, psykologia ja humanistiset tieteet toiseksi parhaiksi.

Tutkimuksessa tulosmittareita ovat suoritettujen tohtorin tutkinnot, kansainväliset referee-artikkelit sekä hankittu Suomen Akatemian rahoitus. Panosmittareita ovat professorityövuodet ja ulkopuolinen tutkimusrahoitus.

Tutkimusraportin tekijät painottavat, että yliopistojärjestelmää kehitettäessä ja määrärahoja jaettaessa erityisesti pitkäaikaisella tutkimustyöllä osoitetut näytöt on otettava huomioon.

– Kärkiyksikköjen perustutkimukseen sekä maisteri- ja tohtorikoulutukseen osoitettava tuki on varmimmalla pohjalla, koska ne ovat jo osoittaneet kykynsä tehdä omilla panoksillaan erinomaista tulosta, professori Osmo Kivinen perustelee.

Lähde: UTUonline

KIRSI-MARJA NURMINEN

Suomen kielessä partiisiippi tuottaa vaikeuksia, sanovat David Kotthaus (vas. edessä), Brian Crosby (oik. edessä) ja Mikko Erpestad (oik. keskellä).

Strutsi, hetkinen ja voi voi

Otsikon sanat ovat suomea opiskelevien **Brian Crosby, Mikko Erpestadin ja David Kotthausin** lempisanoja. Heille ja muille Jyväskylän yliopiston kansainvälisille, suomea opiskeleville opiskelijoille järjestettiin 21.4. ensimmäistä kertaa kevätkuuhla. Järjestäjinä olivat yliopiston kansainväliset palvelut, opettajankoulutuslaitos ja viestintä.

Kevätjuhlassa esiintyi draamakavatuksen opiskelijoiden ryhmä Työpajateatteri Taivalajat, joka vei opiskelijat kiertomatalle Suomeen – kännykänheittokisoista eukonkanton ja joulupukin ja pääsiäisnoidan tekstiviestikohuun.

David Kotthaus ja Brian Crosby opiskelevat sport science and mana-

gement –maisteriohjelmassa. Mikko Erpestad opiskelee kulttuurien välistä viestintää. Suomen opiskelu kiinnosti hyvin konkreettisista syistä.

– Minulla on suomalainen vaimo ja haluan jäädä töihin Suomeen, perusteli Crosby.

Myös Erpestad haluaa jäädä Suomeen asumaan.

Opiskelussa hauskin osa ovat olleet keskustelut ryhmässä – samoin miehen väittävät suomen kielipiin olevan kiinnostavaa.

– Vain partiisiippi on vaikea, he tunnustavat. -KMN

Kieltä oppii keskustelemalla. Lue juttu Minna Sunin väitöksestä s. 31.

Jyväskylällä yliopistojen parhaat nettisivut

Taloustutkimuksen Korkeakoulujen imago- ja tutkimuksen mukaan Jyväskylän yliopiston verkkosivut ovat Suomen yliopistojen informatiivisimmat. Tutkimus myös osoitti, että Jyväskylän yliopisto on maamme toiseksi tunnetuin yliopisto ja toiseksi kiinnostavin opiskelupaikka.

Myönteisimmät imagoarvionsa yliopisto saa maineestaan opiskelupaikkana. Yksi selitys tähän lienee se, että yliopistossa on edustettuina lähes kaikki nuorten suosituimmat opiskelualat: kasvatustieteet, humanistiset tieteet ja taideaineet, luonnontieteet sekä kauppatieteet.

Yläkouluissa paljon epäpäteviä terveystiedon opettajia

Stakes ja Opetushallitus ovat julkaisseet raportin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä peruskouluissa. Tutkimuksen tekoon osallistuivat terveystieteiden laitoksesta professori **Lasse Kannas** ja tutkija **Tuula Aira**. Raportista selviää muun muassa, ketkä tällä hetkellä antavat terveystiedon opetusta ja millä kelpoisuudella.

Terveystietoa voivat yläkoulussa opettaa terveystiedon aineenopettajakelpoisuuden suorittaneiden opettajien lisäksi myös biologian, kotitalouden, psykologian, yhteiskuntaopin tai liikunnan opettajat vuoden 2012 loppuun saakka. Siirtymäkauden jälkeen terveystiedon opettajalta vaaditaan terveystiedon aineenopettajakelpoisuus.

– Yläkoulussa opetuksesta vastasivat pääasiassa liikunnan, kotitalouden ja biologian opettajat. Tavallisimmin terveystietoa opettaa juuri liikunnan opettaja. Terveystiedon tuntiopettajia ja päätoimisia aineopettajia on vielä harvassa, kertoo tutkija Tuula Aira.

Epäpäteviä opettajia oli 38 prosentissa kouluista. Suurimmassa osassa kouluja ei myöskään vielä ole terveystietoon päteväytyvää tai täydennyskoulutusta käynnyttä opettajaa.

– Tutkimus osoittaa, että terveystiedon opettajakelpoisuuden tuottavalle koulutukselle on suuri tarve. Erityisesti pulaa pätevistä opettajista on Lapin läänissä ja maaseudun pienten kuntien kouluissa.

Opetusministeriön asettama selvitysryhmä arvioi äskettäin, että lähivuosina tarvitaan noin 700 terveystiedon opettajaa.

– Tarve näyttäisi olevan vieläkin suurempi. Koulutukseen tulisi osoittaa selvästi lisää voimavaroja, korostaa Aira.

Merkittävin terveystiedon opettajien kouluttaja on Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitoksessa on menossa terveystiedon opetuksen kehittämistutkimus yhdessä Opetushallituksen kanssa. Tutkimuksessa selvitetään sekä opettajien että oppilaiden näkemyksiä terveystiedon opetuksesta.

Kestävä kehitys osaksi innovaatiojärjestelmää

– **Suomalainen innovaatiopoliitikka** on jälkijättöistä, sillä täällä ei oteta huomioon kestävää kehitystä. Teknologian kehittämiseen paneudutaan liikaa ja unohdetaan asiakas, SITRAn Innovaatiotoimintoyksikön johtaja **Antti Hautamäki** suomi luennollaan 15.4.

– Suomeen tulisi rakentaa 5–6 innovaatiokeskittymää, joissa tutkimus, yritykset ja rahoittajat toimivat yhteistyössä rajatulla huippu-alalla. Alueiden kehittämisestä osaamisen kehittämiseen, Hautamäki usutti.

Hautamäki kaipaa lisää kestäviä innovaatioita, jotka rakentuvat eettisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestäville periaatteille.

– Tavoitteena ei voi olla enää pelkkä kansantulon kasvu, vaan laaja hyvinvoinnin kasvattaminen. -LH

Koulu- ja ateriakuljetuksiin säästöä optimoinnilla

Käyttämällä kuljetusten suunnitteluun tietokoneavusteista optimointia kunnat voisivat säästää parhaimmillaan jopa 70 prosenttia nykyisistä kuljetuskustannuksista. Tämä selvisi osana Agora Centerin ja TEKESin OPT-LOG-hanketta, jossa muun muassa tarkasteltiin optimoinnilla saatavia säästöjä ja muita hyötyjä. Tarkasteluissa havaittiin, että optimointi näyttäisi soveltuvan loistavasti myös kunnalliselle sektorille.

Esimerkiksi erityislasten koulukuljetuksissa ja vanhusten ateriakuljetuksissa voitiin case-tapauksissa säästää 20–50 prosenttia. Vanhusten kotisairaanhoidon optimoinnilla voitiin puolestaan saavuttaa parhaimmillaan jopa 70:n, jätelogistiikan ongelmassa 40:n ja kaupallisissa elintarvikukuljetuksissa 10 prosentin säästöt.

Samalla suunnitteluun tarvittavat resurssit vähenevät olennaisesti ja

palvelun laatu sekä yksilöitävyys paranevat.

OPT-LOG oli ensimmäinen suomalainen, kansainvälisesti merkittävä tutkimusprojekti, joka keskittyi kuljetuksien tietokonepohjaiseen optimointiin. Hankkeen rahoittivat TEKES ja asiakasorganisaatioina toimivat Jyväskylän kaupunki, SRV Viitoiset, Lassila & Tikanoja, Veljekset Vähälä, Keski-suomalainen, HB-Betoni-teollisuus ja Betset.

Hyvässä koulussa

kuuluu kaikkien ääni

TEKSTI Kirsi-Marja Nurminen
PIIRROS Jonna Markkula

Koulu, koti & kaverit

Tukiverkot estävät uupumuksen ja synnyttävät kouluimun

Koulu-uupumuksella on psykologian professori **Katariina Salmela-Aron** mukaan kolmet kasvot. – Ensimmäisessä vaiheessa oppilas kokee emotionaalista väsymystä, jolloin kouluasiat vaivaavat eikä niistä pääse irti. Toisessa vaiheessa väsymykseltä yritetään suojautua mitätöimällä koulun merkitys, jolloin suhtautuminen kouluun muuttuu kielteiseksi ja kyyniseksi. Kolmannessa vaiheessa kaikki tämä alkaa näkyä suorituskyvyn laskuna ja riittämättömyyden tunteina.

Salmela-Aro on tutkinut yläkoulu- ja lukioikäisten oppilaiden koulu-uupumusta ja sen vastakohtaa, kouluimua. Hän kehitti tutkimusta varten mittarin, jolla arvioitiin uupumusta.

– Tutkimuksen mukaan koulu-uupumuksesta kärsi tai oli riskirajoilla noin 10 prosenttia oppilaista. Lukiossa määrä hieman kasvoi. Siellä se oli 15 prosenttia.

Koulu-uupumuksen taustalta löytyy sekä yksilöllisiä että yhteisöllisiä tekijöitä.

– Puhutaan kolmen koon tekijöistä: koulu, koti ja kaverit. Kouluilmapiirissä rauhattomuus ja kiire ovat yhteydessä uupumukseen. Oppilaat sanovat, ettei koulussa voi keskittyä, edetään liian nopeasti ja vaatimukset ovat kovat.

Koulu-uupumuksen parhaita estäjiä ovat oppilaita ympäröivät aikuiset, joiden puoleen voi huolineen kääntyä.

– Näitä ovat esimerkiksi kouluterveydenhoitajat ja koulupsykologit. Samoin opettajien kannustus, oikeudenmukainen kohtelu ja rohkaiseminen ovat tärkeitä. Mutta riippuu esimerkiksi luokkakoosta, miten opettaja pystyy vaikuttamaan ja ottamaan kaikki huomioon, muistuttaa Salmela-Aro.

Jotta uupumuksesta päästäisiin eroon, on hoidon taahduttava nimenomaan koulussa.

– Siksi on huolestuttavaa, kun esimerkiksi kouluterveydenhuollon resurssit on vähennetty.

Uupumus voi tarttua

Myös vanhemmilla on tärkeä rooli koulu-uupumuksen ehkäisyssä.

– Työuupumuksella ja koulu-uupumuksella on yhteys eli jos vanhemmalla on taipumus uupua, voi se siirtyä lapseenkin. Erityisesti tyttäret ottavat usein roolimallia äidistä. Samoin ensioireiden havaitsemisessa vanhempien tulisi olla hereillä. Tällainen voi olla vaikka se, ettei kouluun tee mieli lähteä, sanoo Salmela-Aro.

Kaveritkin voivat antaa uupumisen mallia.

– Samassa kaveripiirissä uuvutaan ryhmänä eli uupumus ikään kuin tarttuu. Opettajien tulisikin muistaa ryhmän merkitys.

Oppimisen ja motivaation huippuyksikössä tehtävässä tutkimuksessa havaittiin, että suomalaiset koulut ovat uupumisen suhteen samalla viivalla. Tätä Salmela-Aro pitää myönteisenä asiana.

– Se kertoo koulujen tasalaatuisuudesta.

Nuorille enemmän päätösvaltaa

Salmela-Aron huolenaiheena on etenkin siirtymävaihe yläkoulusta lukioon. Verrattuna ammatilliseen oppilaitokseen siirtyneisiin oppilaisiin uupuvat lukiolaiset merkittävästi enemmän.

– Kyse on isosta siirtymästä, jolloin on osattava valita loppuelämään vaikuttavia asioita. Nuori ei välttämättä osaa heti sopeutua erilaiseen kouluun, jossa työn määrä ja itsenäisyys kasvavat. He tarvitsisivat enemmän tukea, vaikkapa tutoreita, mutta moni jää valitettavasti yksin.

Salmela-Aro sanoo ei lukioautomaatille.

– Nuorten pitäisi saada rauhassa pohtia vaihtoehtoja ja tehdä itsenäisiä päätöksiä tulevaisuutensa suhteen. Silloin opiskelumotivaatiokin on parempi. Nuorten omia mielipiteitä ja näkemyksiä pitäisi arvostaa enemmän.

Myös kouluimun syntyyn liittyy nuoren mahdollisuus itse valita. Kouluimu voi syntyä silloin, kun oma paikka löytyy – joko lukiosta tai ammatillisesta oppilaitoksesta.

– Kouluimulla tarkoitetaan vahvaa intoa opiskella, energisyyttä, sitoutumista sekä sen kokemista, että pys-

---

”Paras opettajatyyppe on sellainen, joka hoitaa opetustyön vastuullisesti, pitää luokan kurissa, mutta antaa heille edes jonkinlaista vapautta.” - Tyttö

tyy ja haluaa menestyä. Oppilas sitoutuu hyvin voimakkaasti opintoihinsa, tsemppaa ja saavuttaa tavoitteitaan, mikä taas lisää intoa.

Kouluimun syntymisessä on kaveripiirillä iso merkitys.

– Sellaiseen ryhmään halutaan hakeutua, jossa on intoa opiskella.

Tutkimus jatkuu ensi syksynä uudella tietojen keräämisellä. Tuolloin haastateltavat nuoret ovat jo 19–22-vuotiaita.

– Pyrimme jatkamaan kyselyjen tekemistä joka toinen vuosi. Tarkoitus on selvittää, miten koulu-uupumuksen ja -imun kokemukset näkyvät myöhemmin nuoren jatko-opiskelussa ja työelämässä. Samoin tutkimme, mitkä asiat aiheuttavat onnistumisia ja epäonnistumisia.

Salmela-Aron mielestä hyvässä koulussa on aikaa nuorille.

– Koulussa pitäisi muistaa, että nuori painiskelee monien asioiden kanssa – hänellä on koko elämä mukanaan.

Oppimisen ja motivaation huippututkimusyksikkö

Yksikkö yhdistää tutkimuksissaan kognitiivisen ja neuropsykologisen näkökulman motivaatiopsykologiseen teoriaan oppimisesta. Tämä antaa uuden ja erinomaisen pohjan tutkia, miten oppimisvaikeudet syntyvät koulu- ja perheympäristöissä ja millaisia vaikutuksia niillä on myöhempään koulu-uraan.

Yksikköön kuuluu kolme tutkimusryhmää. Ryhmien teemoina ovat perhe, koulu, motivaatio ja oppiminen, oppimisvaikeuksien ja vähäisen oppimismotivaation preventiiviset interventiot sekä motivaatio, oppimisvaikeudet ja myöhemmät koulutusurat.

Huippututkimusyksikköä johtaa professori **Jari-Erik Nurmi**.

Nuoret haluavat opettajalta tasapuolista kohtelua

– Sellaista koulua tuskin on, jossa kaikilla olisi aina kiivaa. Mutta hyvässä koulussa pitäisi olla ainakin siedettävää, Haapasalo ja Koskinen tuumivat.

Tohtorikoulutettavat **Ilona Haapasalo** ja **Noora Koskinen** Koulutuksen tutkimuslaitoksesta selvittävät koulussa viihtymisen kulmakiviä. Tutkimuskohteina Haapasalolla ja Koskisella ovat yläkouluikäiset nuoret.

– Heille koulussa viihtymisen kannalta ovat tärkeitä ennen kaikkea kaveri- ja opettajasuhteet. Myös oppimista ja opettajien ammattitaitoa arvostetaan, kertoo Koskinen, joka on kerännyt nuorten ajatuksia kirjoitelmien kautta.

Molemmat tutkijat arvioivat, että tutkimuksiin osallistuneista nuorista kahdelle kolmasosalle koulukokemukset ovat pääosin myönteisiä. Yhdelle kolmasosalle ne sen sijaan ovat kielteisiä.

– Kouluympäristössäkään on varmasti parantamisen varaa, Koskinen sanoo.

Tästä kertoo hyvin tutkimukseen osallistuneen pojan kommentti: ”Koulussa pitäisi olla mukavaa olla, huolimatta rumasta ympäristöstä, olemattomasta ilmastoinnista, ala-arvoisista penkeistä sekä pulpeteista. Tylsät opettajat ikään kuin kruunaavat kokonaisuuden.”

Koulussa viihtyminen vaikuttaa myös nuorten terveyteen ja hyvinvointiin.

– Samoin se heijastuu tulevaisuuden opiskeluvaihtoihin. Nuoret viettävät koulussa merkittävän osan ajastaan, muistuttaa Haapasalo.

Koskinen hämmästyi, miten kriittisesti 9.-luokkalaiset arvioivat omaa toimintaansa koulu yhteisön jäsenenä.

– He osaavat katsoa kypsästi peiliin ja ymmärtävät, että myös oppilaan on tehtävä töitä hyvän oppilas-opettajasuhteen eteen. Oppilaat toivoivat opettajien kohtaan heidän ihmisiä, arvostavan heitä ja kuuntelevan heidänkin mielipiteitään.

Kirjoituksissa nousi esiin yksi merkittävä hyvän opettajan tunnusmerkki: tasapuolisuus kaikkia oppilaita kohtaan.

– Suurin opettajan ja oppilaan suhdetta mahdollisesti hirttävä asia on epäoikeudenmukaisuus. Sen ei edes tarvitse kohdistua itsen, vaan vaikka luokkatoveriin. Nuoret ovat tasapuolisen kohtelun arvioinnissa herkkiä. Jos he törmäävät epäoikeudenmukaisuuteen, järkkyy luottamus opettajaa kohtaan, Koskinen sanoo.

Tasapuolisuuden vaatimus käsittää kaiken opettajan ja oppilaan välisen vuorovaikutuksen – ei vain arviointia.

– Muita hyvän opettajan ominaisuuksia kirjoitusten mukaan ovat rentous ja huumorintaju, mutta myös kurin pito, jotta työrauhan luokassa säilyy. Yläkouluikäisetkin haluavat rajoja kouluun.

Haapasalon ja Koskinen tutkimukset ovat osa Students’ engagement in school life eli STAGE-hanketta. Hanke on Koulutuksen tutkimuslaitoksen, kasvatustieteiden laitoksen ja Terveiden edistämisen tutkimuskeskuksen yhteinen. Hankkeen avulla halutaan edistää kouluvihtyvyyttä ja kouluun sitoutumista.

Oppilaiden kommentit on lainattu Noora Koskinen tutkimuksesta.

Viihtyisä ympäristö tukee oppimista

Jos professori **Lea Pulkkinen** saisi päättää, olisi Suomessa koulupäivän rakennetta jo muutettu eheytyneen koulupäivän suuntaan. Idea eheytyneestä koulupäivästä syntyi osana Mukava-hanketta, joka pyrki muistuttamaan kasvatusvastuusta ja edistämään koululaisten sosiaalista kasvua ja kehittymistä.

Eheytyneen koulupäivä tukee koulun, kodin ja vanhempien työelämän yhteensovittamista ja vähentää koululaisten yksin viettämää aikaa. Luokkatasosta riippumatta oppilaat voivat tulla kouluun aamulla ennen oppituntien alkua ja viipyä koulun tiloissa perheen tarpeiden mukaan. Oppituntien ulkopuolella on tarjolla sekä vapaamuotoista, valvottua toimintaa ulkona ja sisällä että harrastekerhotoimintaa, kuten joukkueurheilua, tanssia, kokkikerhoja ja musiikkia. Ruokatuntia on pidennetty ja työskentelyä rytmitetty siten, että se edistää niin oppilaiden kuin opettajienkin palautumista työn kuormituksesta.

Kokeilukouluissa eri puolilla Suomea eheytyneen koulupäivää kehuivat oppilaat, vanhemmat ja opettajat. Mutta kun Sitran rahoitus Mukava-hankelle vuonna 2005 päättyi, päättyi myös kokeilu.

– Edellisen hallituksen opetusministeri Antti Kalliomäki ilmaisi halukkuutensa edistää idean toteuttamista, mutta hallituksenvaihdoksen jälkeen on korostettu vain harrastustoiminnan lisäämisen tarpeellisuutta. Sekin on hyvä. Ehkä askel pidemmälle eheytyneen koulupäivän suuntaan otetaan myöhemmin, toivoo Pulkkinen.

Mukava-hanke synnytti useita innovaatioita, jotka elävät varsinaisen hankkeen päätyttyäkin. Yksi niistä on Pedanetin sivuille internetiin kehitetty TET-tori, jolla pyritään kehittämään yläkoulun oppilaiden työelämään tutustumista.

– Sivulla esitellään mahdollisia tutustumiskohteita, kuten yrityksiä ja muita työpaikkoja. Sivusto on käytössä kouluissa pääkaupunkiseudulta Pohjanmaalle. Sivustoon koottujen harjoittelupaikkojen avulla nuorten on helpompi löytää itseään kiinnostava työ. Samalla lisäytyy yhteistyö koulun ja alueen yritysten kanssa.

7.-luokkalaisilla Daniel Lemingillä, Antro Valolla ja Jerry Kaikkosella työharjoittelu on edessä ensi lukuvuonna. Opinto-ohjaaja, apulaisrehtori Timo Tiilikainen kyseli jo poikien kiinnostuksen kohteista.

Työelämään tutustumista haluttiin tehostaa, koska nuoret tekevät yhdeksännellä luokalla tärkeitä ratkaisuja koulutusuransa suhteen. Tutustumisjakso voi hyvin toteutettuna antaa perustaa valintojen teolle ja käsitystä työelämässä tarvittavista taidoista.

Mukava-hankkeessa kehitettiin myös Kivahko-sovellus.

– Sen avulla opettajat ja vanhemmat pystyivät pitämään yhteyttä kännykän ja internetin välityksellä. Kokeemukset sovelluksen käytöstä olivat erittäin hyviä, mutta tarvittaisiin joku operaattori hoitamaan viestien välitystä. Oleellinen kysymys tutkimustulosten hyödyntämisessä onkin, miten tehdyt innovaatiot saadaan istutettua yhteiskuntaan silloin, kun ne koskevat julkista hallintoa, kuten koulua.

Lisää yhteistyötä

Pulkkinen mielestä suomalainen koulu on yhä yksinäinen linnake. Harrastustoiminnan järjestäminen koulun yhteydessä yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa palvelisi lasten ja nuorten sosiaalisen kasvun tukemista.

– Mukava-hankkeessa lasten sosiaalinen ahdistuneisuus väheni, samoin kiusaaminen. Vastaavasti motivoivia opiskella kasvoi viihtyvyyden lisääntymisen myötä.

Vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista on sen johdolla eli rehtorilla.

– Rehtori vastaa myös pedagogisesta johdosta, ei vain hallinnosta. Hän luo sekä oppilaita että opettajia tukevan

ilmapiiriin, jossa on turvallista olla, Pulkkinen korostaa.

Verkostoituminen yhteiskuntaan ei mitätöi opettajan pedagogista työtä.

– Suomalaisilla opettajilla on korkea ammattitaito. Opetustaidon lisäksi tarvitaan ymmärrystä lasten sosiaalisten taitojen kehittämisen mahdollisuuksista ja valmiuksia kohdata lasten vanhempia.

VALO tarttuu oppimisen arkeen

Lasten oppimisen arkeen paneutuu syksyllä 2006 käynnistynyt Valo-hanke. Hankkeen nimi on lyhenne sanoista vanhemmat, opettajat ja lapsen oppiminen. Hankkeessa lasten, vanhempien ja opettajien välistä päivittäistä vuorovaikutusta tutkitaan päiväkirjamenetelmän avulla.

– Dosentti **Kaisa Aunola** mietti sopivaa tapaa arjen vuorovaikutustilanteisiin kiinni pääsemiseksi. Vastavaa, päiväkirjoihin perustuvaa tutkimusta ei juurikaan ole aikaisemmin tehty, kertoo tutkija **Jaana Viljaranta**.

Vanhempien ja opettajien päiväkirjamerkintöjen sekä lasten haastatteluiden avulla selvitetään, miten ekaluokkalaisten lasten oppiminen ja motivaatio kehittyvät arjen vuorovaikutustilanteissa sekä millaisista oppimistilanteista ja ohjauksesta taidoiltaan ja motivaatioltaan erilaiset lapset hyötyvät. Kolmevuotisessa tutkimuksessa on jo kerätty tiedot ensimmäisestä tutkimusryhmästä ja toisen ryhmän tietojen keruu on menossa.

– Tutkimuskohteena ovat jokapäiväiset vuorovaikutustilanteet. Tutkimme paitsi sitä, miten aikuisen toiminta vaikuttaa lapseen, myös sitä, miten lapsi omine ominaisuuksineen voi vaikuttaa aikuisen toimintatapoihin.

Lapsen ensimmäiset koulukokemukset näyttävät tut-

kimuksen mukaan hyvin myönteisiltä.

– Lapset ovat innoissaan ja kokevat olevansa hyviä eri aineissa. Myös opettajille tuntuu olevan tärkeää tukea tässä vaiheessa lasten motivaatiota ja myönteistä minäkäsitystä ja etsiä niitä tukevia työskentelytapoja, Viljaranta sanoo.

Oppimistilanteeseen vaikuttavat niin opettajan tunnetilat kuin lapsen ominaisuudetkin.

– Opettajan tunnetilat ja työskentelytavat ovat yhteydessä toisiinsa. Myönteiset tunteet näkyvät esimerkiksi oppilaan kannustamisena, kielteiset puolestaan aiheuttavat muun muassa kurinpidon lisääntymistä. Näyttäisi myös siltä, että lapsen heikko motivaatio lisää opettajan kielteisiä tunteita. Lapsen heikommat taidot sen sijaan saavat opettajan pyrkimään auttamaan entistä enemmän.

Tutkijoita kiinnostaa myös, siirtyvätkö toimintatavat koulusta kotiin tai päinvastoin.

Hyvä koulu ottaa Viljarannan mukaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet niin, että jokainen voi kokea oppimisen iloa ja saada myönteisiä oppimiskokemuksia.

– Lapselle on tärkeää, millaisena oppijana hän itsensä näkee, hän muistuttaa.

Alkuportaatt etsii suotuisaa oppimisympäristöä

Alkuportaatt-seurantatutkimuksessa selvitetään lasten oppimispolkuja esiopetusvuodesta neljanteen luokkaan saakka.

– Tutkimme muun muassa, mitä lapset osaavat kouluun tullessaan ja millainen motivaatio heillä on oppia sekä miten nämä taidot ja motivaatio muotoutuvat. Lisäksi selvitämme mahdollisia oppimista hidastavia riskitekijöitä, kertoo tutkija **Marja-Kristiina Lerkanen** opettajankoulutuslaitoksesta.

Myös oppimiseen vaikuttavia ympäristötekijöitä selvitetään tarkkaan.

– Etenkin kasvuympäristössä, eli kotona, koulussa ja päiväkodissa tapahtuvan ohjauksen vaikutusta sekä lapsen motivaation tukea, lisää professori **Anna-Maija Poikkeus**.

Tutkimus tehdään Oppiminen ja motivaatio -huippuyksikön siipien suojassa. Alkuportaatt-tutkimuksen aloittamiseen ovat myötävaikuttaneet kaksi isoa, aikaisemmin toteutettua seurantaa oppimisvaikeuksista ja motivaatiosta.

Alkuportaatt-tutkimukseen osallistuu 2000 lasta eri puolilta Suomea.

– Viisi vuotta kestävä seuranta ja näin suuri määrä tutkimukseen osallistuvia lapsia antavat välineitä ymmärtää oppimiseen vaikuttavia taustatekijöitä. Samoin pääsemme paremmin kiinni taitojen ja motivaation kehityksen sekä ympäristöllisten ja ohjauksellisten tekijöiden välisiin syy- ja seuraussuhteisiin, selittää Poikkeus.

Haastattelujen, kyselyjen ja testien lisäksi tutkimuksessa tehdään havainnointeja opetusryhmissä.

– Tutkijat käyvät seuraamassa oppitunteja. Havainnoineissa kiinnitetään huomiota muun muassa opettajan ja lapsen vuorovaikutukseen, tunnetukeen, vastuun jakautumiseen luokassa, palautteen antoon ja lapsen yksilölliseen ohjaukseen.

Syksyllä 2006 käynnistynyt tutkimus jatkuu vuoteen 2011 saakka.

– Tavoittemme on aikanaan viedä tutkimuksessa saatua tietoa opettajien perus- ja täydennyskoulutukseen. Uskomme, että suotuisalla ympäristöllä on merkittävä osuus lapsen oppimismotivaation lisäämisessä. Niinpä pyrimmekin löytämään piirteitä optimaalisista oppimisympäristöistä ja keinoja niihin pääsemiseksi, tutkijat kertovat.

Monitieteisessä hankkeessa on mukana osaajia opettajankoulutuksen, psykologian, varhaiskasvatuksen, erityisopetuksen ja tilastotieteen aloilta. Seurannat toteutetaan ja analysoidaan yhteistyössä Turun ja Joensuun yliopistojen tutkijoiden kanssa. Mukana yhteistyökumppanina on myös Tarton yliopisto Virossa.

ARGUMENTA

HANKKEET TUTKIJOIDEN JA TIETEIDEN VÄLISEN KESKUSTELUN HERÄTTÄMISEEN

Suomen Kulttuurirahasto pyytää esityksiä yhden tai useamman Argumenta-hankkeen käynnistämiseksi vuosina 2008-2009. Esityksen tekijä toteuttaa hankkeen yhteistyökumppaniensa kanssa Kulttuurirahaston tuella.

Argumenta on rahoitusmalli, jonka tarkoitus on luoda tutkijoiden ja tieteiden välistä keskustelua ajankohtaisista, merkittävistä tutkimusaiheista. Argumentan ydin on pitempi seminaarien sarja, jossa keskustellaan kilpailevista näkökulmista ja avoimista kysymyksistä, teorioista ja käytännöistä. Siihen voi liittyä myös muuta toimintaa.

Argumentan aiheet valitaan siten, että ne ovat sekä tieteellisesti kiinnostavia että yhteiskunnallisesti laajakantoisia. Ne voivat olla päivänpoliittisen väittelyn kohteena, mutta Argumenta antaa tilaisuuden keskusteluun nimenomaan tieteellisistä lähtökohdista.

Argumenta-sarjassa on tähän mennessä toteutettu viisi hanketta: Koli Border Forum, Kulttuuri identiteetin rakentajana, Tutkijoiden metsäpalaveri, Itämeri ja Mieli-forum. Kunkin hankkeen kesto on ollut noin kaksi vuotta ja budjetti 150.000 - 200.000 euroa. Rahoitusta on käytetty lähinnä koordinaattorin palkkaamiseen sekä seminaarien ja muiden tapahtumien järjestämiseen.

Vapamuotoiset esitykset (3-4 liuskaa) toimitetaan Suomen Kulttuurirahastolle **8.8.2008 mennessä** word-tiedostona sähköpostiosoitteeseen **argumenta@skr.fi**

Rahaston hallitus päättää hankkeiden käynnistämisestä syksyn kuluessa. Hankkeen johtajan kanssa neuvotellaan tarkemmasta aikataulusta ja budjetista.

Lisätietoja Argumenta-sarjasta ja hankeesityksen laadinnasta saa rahaston toimistosta, puh. (09) 612 810, sekä kotisivuilta www.skr.fi/argumenta

TEKSTI Kirsi-Marja Nurminen
KUVAT Petteri Kivimäki

Luokanopettaja ei ole koskaan valmis

Opettajankoulutuksessa korostetaan yksilöiden huomioon ottamista

Opettajankoulutuksessa olennaista on teorian ja käytännön yhteennivominen – siitä ovat samaa mieltä opettajankoulutuslaitoksen johtaja **Tiina Nevanpää** sekä kasvatustieteen professori **Eira Korpinen**.

– Meiltä valmistuvat opettajat ovat tiedeyhteisön jäseniä. Pyrimme juurruttamaan heihin tutkivan opettajuuden ja elinikäisen oppimisen periaatteet. Siinä mielessä meiltä ei oikeastaan tule valmiita opettajia, molemmat pohtivat.

– Opettajan työ on nykyisin niin itsensä kuin työyhteisönkin jatkuvaa kehittämistä. Meidän opiskelijamme ovat siinä aktiivisia, jos vain työyhteisö antaa siihen mahdollisuuden, lisää Nevanpää.

Kysymykseen, millainen on hyvä opettaja, ei Nevanpään ja Korpinen mukaan ole yksiselitteistä vastausta.

– Lapset sanoisivat, että huumorintajuinen, naurahata Korpinen.

– Hyvällä opettajalla pitäisi olla kyky tarkastella omaa toimintaansa. Hänen tulisi olla joustava ja tietysti hallita ihmissuhde- ja tunnetaidot. Mutta ennen kaikkea kou-

lussa tarvitaan erilaisia persoonallisuuksia, muistuttaa Nevanpää.

Hyvä oppimisympäristö puolestaan on sellainen, jossa opettajat voivat toteuttaa omia vahvuuksiaan ja jossa lapsen omia vahvuuksia tuetaan.

– Koulukokojen kasvaessa rehtorin asema ilmapiiriin luojana vahvistuu. Koulussa tulisi olla tilaa oppia ja turvallista antaa luovuuden kukkia. Kun aikuiset arvostavat toisiaan, myös lapset oppivat siihen kulttuuriin, Korpinen ja Nevanpää sanovat.

Vanhemmat ovat tärkeä tekijä koulussa, vaikka he harvemmin ovat siellä fyysisesti läsnä.

– Mitä enemmän he osallistuvat toimintaan, sitä enemmän he myös ovat kiinnostuneita koulusta. Heidän joukossaan on monenlaista osaamista, mitä ei pitäisi unohtaa tai väheksyä, korostaa Nevanpää.

– Usein kuulee sanottavan, että vanhemmat häiritsevät koulutyötä. Jos vanhemmat eivät säästökuurien aikana olisi tukeneet koulua ja kamppailleet koulujen puolesta, olisivat asiat paljon huonommin kuin nyt, uskoo Korpinen.

Luokanopettaja Juha Saariaho Jyväskylän Normaalikoulun alakoulusta ohjaa ekaluokkalaista Milja Lampista. Saariahon 1B-luokkalaisten mielestä hyvällä opettajalla on rillit, se on kiva eikä anna jälki-istuntoa, mutta on silti ärhäkkä – ja muutenkin muistuttaa omaa opettajaa.

Oppilaat mukaan suunnitteluun

Jyväskylän opettajankoulutuksessa korostetaan pedagogiikkaa, jossa jokainen oppilas otetaan yksilönä huomioon.

– Sillä pyrimme kamppailemaan koulussa viihtymättömyyttä vastaan. Lapsia ja nuoria kuunnellaan, ja heidät otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun. Esimerkiksi opetussuunnitelman tekoon saisivat osallistua oppilaat ja heidän vanhempansakin, kertoo Korpinen.

– Viihtyvyyden parantaminen ei itse asiassa vaadi suuria muutoksia. Jo viherkasvit, matot ja satunurkkaukset tekevät ihmeitä. Silloin koulu tuntuu omalta, lisää Nevanpää.

Uusia haasteita kouluun tuo monikulttuurisuuden lisääntyminen ja yhteiskunnan muuttuminen heterogeenisemmäksi.

– Opettajat kohtaavat nämä muutokset ensimmäisten joukossa. Silloin tarvitaan taitoja kohdata erilaisuutta, sanoo Nevanpää.

– Kaikkea ei voi oppia kirjoista, vaan tutkimusongel-

mat nousevat käytännöstä. Yksi esimerkki tästä on **Pirjo Tikkasen** pian tarkastettava väitöskirja unkarilaisesta matematiikan opetuksesta, jota on kokeiltu Normaalikoulussa.

Verkostoituminen on opettajille voimaantumisen lähde.

– Kuten myös yhteys entiseen opinahjoon ja täydennyskoulutus. Sen kehittäminen on iso haaste – pulaa on ennen kaikkea rahasta. Lisäksi parasta olisi, jos koulusta osallistuisi kerrallaan useampi opettaja koulutukseen, sillä yksi ihminen ei muutosta tee, muistuttaa Nevanpää.

Kuntapäättäjillä iso vastuu

Äskettäin julkaistun Opettajien ammattijärjestön OAJ:n ja Kotiliesi-lehden tutkimuksen mukaan opettajista alanvaihtoa harkitsee liki puolet. Vain joka viides pitää ammatinvalintaansa tismalleen oikeana.

– Opettajan työlle asetetaan nykyisin niin paljon vaatimuksia. Varmaankin opettajan ahdistus syntyy siitä, ettei

itse tunne pystyvnsä hoitamaan työtään niin hyvin kuin haluaisi, Nevanpää ja Korpinen miettivät.

Vastuu ulkoisten asioiden kunnossa pitämiseen on molempien mielestä kunnilla.

– Ratkaisut esimerkiksi luokkakokojen ja homekoulujen suhteen ovat kiinni kuntapäätäjien sivistystahdosta.

Opettajia ei tuoteta kirjatenteillä

Yliopiston uudistuessa opettajien kouluttajat ovat huolissaan resursseista.

– Esimerkiksi aineenopettajien koulutuksen toimintaedellytykset tulisi turvata. Vaikka tuottavuutta arvioidaan muun muassa julkaisujen perusteella, ei pitäisi unohtaa opettajuuden tukemista. Meillä teoria ja käytäntö kulkevat käsi kädessä. Opettajankoulutusta pitäisi arvioida eri tavoin, sanoo Korpinen.

– Opettajien koulutus ei hoidu kirjatenteillä. Kohtaamisen ja vuorovaikutuksen merkitys on suuri, Nevanpää lisää.

Normaalikoulun alakoulun rehtori Sari Keinonen uskoo, että tulevaisuudessa osallistuminen ja aktiivisuus korostuvat kouluissa entisestään.

Uteliaisuus auttaa muutoksessa

Normaalikoulun alakoulun rehtori **Sari Keinonen** ja erityisopettaja **Sari Kokkonen** pitävät hyvän opettajan tunnusmerkkinä uteliaisuutta.

– Jos opettajalla on työssään tutkiva asenne, niin on varmasti helpompaa pysyä mukana jatkuvassa muutoksessa. Samoin hyvä opettaja tarvitsee hyviä vuorovaikutustaitoja.

Keinonen ja Kokkonen muistuttavat myös, ettei opettaja ole yksin.

– Sen muistaminen on jaksamisen kannalta tärkeää. Myös koulun ulkopuolelta löytyy osaamista, johon voi turvautua.

– Jo harjoittelijat ovat huolissaan jaksamisestaan ammatissa. Koulusta on niin paljon kielteisiä asioita esillä julkisuudessa. Me yritämme tuoda heille esille realistisia, mutta myönteisiä asioita koulusta, lisää Kokkonen.

Valmistuvalle opettajalle ei ole olemassa reseptikirjaa, joka antaa ratkaisun kaikkiin tilanteisiin.

– Muilta opettajilta kyselemällä ja ajatuksia vaihtamalla oppii, tuumii Keinonen.

Hyvinvoivassa koulussa pystyy vaikuttamaan asioihin ja jokainen saa olla oma itsensä.

– Uskon, että tulevaisuudessa osallistuminen ja aktiivisuus korostuvat koulussa entisestään, sanoo Keinonen.

Opettajien vahvuutena on ennakointi- ja organisointikyky.

– Pitää pystyä siirtymään tilanteesta toiseen nopeasti. Yhdessä hetkessä ohjaa harjoittelijoita, toisessa tapaa vanhempia. Sitä on välillä äiti tai isä, poliisi ja sosiaalityöntekijä. Opettaja ei vain opeta. Tämä on tietysti välillä raskastakin, muistuttaa Kokkonen.

Tulevaisuuden opettajien haasteina molemmat pitävät erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän kasvamisen.

– Teemme paljon yhteistyötä esimerkiksi päiväkotien kanssa. Kasvatusvastuu on kaikilla lapsen kanssa tekemissä olevilla. Kukaan ei voi ummistaa silmiään, korostaa Keinonen.

Tuo kongressi tai seminaari Jyväskylään

Oletko kiinnostunut kutsumaan oman alasi asiantuntijat Jyväskylään, mutta käytännön järjestelyjen hoituminen huolestuttaa? Huoli on turha – Jyväskylän kongressialan ammattilaiset rientävät avukseksi. Kaupungin kongressimarkkinointitoimisto Jyväskylä Convention Bureau markkinoi Jyväskylää kokous- ja kongressikaupunkina. Convention Bureau tarjoaa maksutonta asiantuntija-apua kansainvälisen kokouksen tai kongressin kutsujalle.

– Autamme kansainvälisten kongressien ja seminaarien hakumenetelyssä ja hakuvaiheen markkinoinnissa. Etsimme yhdessä järjestäjän kanssa tapahtumalle sopivat tilat ja teemme alustavat hotellivaraukset tapahtumaa varten, **Katri Vähä-Mustajärvi** Jyväskylä Convention Bureausta kertoo.

– Jyväskylä on vetovoimainen tapahtumakaupunki. Upeat kokous- ja kongressitilat sekä monipuolinen majoitustarjonta mahdollistavat niin isojen kuin pientenkin tapahtumien tuomisen Jyväskylään. Ehdottomana valttina pidän luonnonläheisyyttä ja lyhyitä välimatkoja kaupungin sisällä. Myös alhaisempi hintataso erityisesti pääkaupunkiseutuun verrattuna on etumme, Vähä-Mustajärvi jatkaa.

Järjestäjä ei jää yksin siinäkään vaiheessa, kun tapahtuma on varmistunut Jyväskylään ja alustavat varaukset on tehty. Mikäli tapahtumaan odotetaan suurta osallistujamäärää, kannattaa harkita kääntymistä asiantuntijan kongressipalvelutoimiston puoleen. Nämä palvelut ovat maksullisia ja palvelupaketti räätälöidään aina asiakkohtaisesti.

Jyväskylässä toimii kongressipalvelutoimisto Jyväskylä Events, joka on valtakunnallisen Congresson Oy:n Jyväskylän toimipiste.

– Mikäli tapahtumaan odotetaan yli 100 osallistujaa, suosittelien jättämään käytännön järjestelyt asiantuntijalle yhteistyökumppanille. Näin tapahtuman järjestäjälle jää riittävästi aikaa keskittyä olennaiseen eli seminaarin tai kongressin sisältöön, kongressipäällikkö **Taru-Maija Heilala-Rasimov** Jyväskylä Eventsistä neuvoo 20 vuoden kokemuksella.

Onnistunut tapahtuma tuo mainetta paitsi järjestäjilleen, myös koko kaupungille. Jyväskylä palkitseeikin ansiotuneet kongressinjärjestäjät vuosittain. Kaupunki jakaa

KIRSI-MARJA NURMINEN

Jyväskylä Events -kongressipalvelutoimiston kongressipäälliköt Taru-Maija Heilala-Rasimov ja Pirjo-Leena Pitkänen, Keski-Suomen matkailumarkkinointijohtaja Ari Ålander ja Jyväskylä Convention Bureau markkinointikoordinaattori Katri Vähä-Mustajärvi auttavat järjestämään kongressin Jyväskylässä.

kolmen merkittävimmän kansainvälisen kongressin järjestäjien kesken 5000 euroa. Palkinnon jakamisesta päättää kongressitoiminnan ohjausryhmä.

Yhteystiedot

Jyväskylä Convention Bureau: kongressien haut
<http://jyvaskylanseutu.fi/matkailu/kokoukset>
Katri Vähä-Mustajärvi, markkinointikoordinaattori
0400 629 863, katri.vaha-mustajarvi@jkl.fi

Jyväskylä Events: kongressien järjestelyt
www.congresson.fi
Taru-Maija Heilala, kongressipäällikkö
020 748 1822, taru-maija.heilala@congresson.fi

TEKSTI JA KUVAT Piia Kumpulainen

Rakas päiväkirja!

Maanantai

Saavuini Konnikselle (rakkaalla lapsella on...) aamupäivällä. Majoittautumisen ja lounaan jälkeen pitikin aloittaa hommat. Siis mitä? Olen tehnyt graduani jo kaksi vuotta, iski jännite vatsanpohjaan. Mitähän ne hommat sitten mahtaa olla?

Tiistai

Aamiaisen jälkeen marssin suoraan omaan työhuoneeseen, jossa oli asiallinen tietokone ja runsaasti pöytätilaa levittäytyä. Huippujuttu! Sain levittää paperit oikein kunnolla. Päätin ensimmäisenä tarttua palautepaperiin, jonka sain graduohjaajaltani tapaamisessamme ajat sitten. Kävin systemaattisesti läpi hänen huomautuksensa ja ehdottamansa muutokset ja muokkasin tekstiäni uuteen uskoon. Sitten tartuin yksi kerrallaan pieniin keltaisiin muistilappuihini, joihin olin kirjoittellut muistiinpanoja ja hyviä lähdekirjallisuusideoita. Niitä oli kertynyt vähän joka kansion väliin. Osa parin vuoden takaisista ”ideoistani” tuntui jopa humoristisilta. Yhtäkkiä olikin iltaruonan aika, mihin se koko päivä humahti?

Keskiviikko

Puursin keskiviikkona aamuyhdeksästä kello 23:30 saakka. Välillä tosin pojat lämmittivät saunan, mikä tuntui

ruhtinaalliselta hemmottelulta. Aterioilla ja tauoilla sain tutustua muihin stipendiaatteihin, jotka hekin olivat mönkineet kammioistaan vähän lisäenergiaa haukkamaan. Meitä stipendiaatteja on neljä, jokainen eri tiedekunnasta. Yksi väitöskirjan tekijä ja kolme graduilijaa. Viikon aikana meistä tuli oikein mukava porukka, nauruskelttiin tauot yhdessä ja muu aika tehtiin töitä. Tauokeskustelut koostuivat kaikenlaisten elämän filosofisten kysymysten pohdiskelusta: Missä kulkee raja – milloin feminismi onkin miesten syrjintää? Mitä tarkoitetaan käsitteellä kartesiolainen subjekti?

Torstai

Torstaina, kuten muinakin päivinä, tein yli 13 tuntia töitä! Ai miten sitä jaksoi niin kauan? No, tämä Konnari on vähän sellainen paikka, ettei mitään muutakaan tekemistä ole. Ja jotenkin Hän, eli graduni, tempaisi minut mukaansa, kun kerrankin oli aikaa vain hänelle. Vastan nyt sitä tajuaa, mitä on tekemässä, ja saa prosessin liikkeelle. Toki välillä tuli vähän ulkoiltua. Tutkimuskeskuksen ympäristö on todella kaunis, lähellä kohisee koski, lintuja, pupuja ja oravia kurkkii joka nurkalla. Idyllistä. Yövyimme rivitalomaisissa soluhuoneistoissa. Eipä tullut käytyä siellä omassa huoneessa kuin nukkumassa. Ruokailu hoidettiin toisessa rakennuksessa ja työhuoneet sijaittivat nekin samassa pihapiirissä.

Perjantai

Monen stipendiaatin virhe on ottaa Konnevedelle mukaan matkalaukullinen kirjoja, jotka ”pitäisi lukea” gradua varten. Itse sain vihjeen, että kannattaa ottaa vain muutama, etukäteen selailtu kirja, joista tietää olevan hyötyä. Liika materiaalmäärä voi aiheuttaa sen, ettei tiedä mihin tarttua, ja viimeisenä päivänä tutkimusasemalla iskee paniikki. Minulla materiaalin mitoittaminen onnistui mukavasti, ja ylimääräisiä artikkeleita oli vain vähän. Mukanaani oli pari tutkimusmenetelmäni koskevaa kirjaa sekä pari opusta teoreettista käsitteenmäärittelyni varten. Teinkin täällä miltei koko käsitteenmäärittelyni uusiksi. Lisäksi tein kaikkea pikkutarkkaa työtä, kuten taulukoita ja kuvioita havainnollistamaan tuloksiani. Tulokset olin kirjoittanut pääosin jo ennen tänne tuloani. Taulukoita oli hyvä nikkaroida illalla, kun ei jaksanut enää keskittyä suuriin kysymyksiin. Uskaltauduin myös aloittamaan aineiston analyysin ja kirjoittelin kyselyaineistoni tuloksista esiin nousseita seikkoja. Alkuillasta lähdettiin kimppakyydillä ajelemaan kotia kohti.

Sunnuntai

Palattuani kotiin Konneveden leiriltä perjantaina nukuin vuorokauden. Nyt uskaltauduin taas katsomaan tiedostoja, joissa Hän on. Rinta on rottingilla, melkoista edistystä! Viikon aikana sain aikaan enemmän kuin usean kuukauden aikana kotona. Nyt näyttää pelottavasti

siltä, että valmistun väistämättä. Ei muuta kuin juhlia järjestämään!

Puheviestinnän opiskelija Piia Kumpulainen vietti helmikuussa viikon Konnevesi-stipendiaattina.

Konnevesi-stipendi

- stipendin myöntää yliopiston rehtori
- stipendi kattaa täysihoidon tutkimusasemalla maanantaista perjantaihin
- vuosittain stipendin saa 50–60 hakijaa joko gradu- tai väitöskirjatyöhön
- stipendiä voi hakea myös 2–5 hengen tutkimusryhmä tutkimussuunnitelman viimeistelyä, rahoitushakemuksen loppuunsaattamista tai kansainväliseen referoituun aikakauslehteen tarkoitettun tieteellisen artikkelin kirjoittamista varten
- stipendit ovat haettavissa ympäri vuoden
- stipendin hakulomake löytyy opiskelijapalveluiden nettisivuilta www.jyu.fi/hallinto/opiskelijapalvelut

Lisätiedot: opintohallintopäällikkö Tuula Majjanen, puh. 260 1072, tuula.majjanen@adm.jyu.fi tai tutkimuspäällikkö Sirkka-Liisa Korppi-Tommola, puh. 260 1046, sirkka-liisa.korppi-tommola@adm.jyu.fi

Elämän ihmeellisyys innostaa

Kuka olet ja mitä teet?

Olen **Johanna Mappes**, evoluutioekologian professori. Opetan, tutkin, ohjaan jatko-opiskelijoita sekä johdan ekologian ja ympäristönhoidon osastoa. Siviilissä olen kahden lapsen äiti eli laitan ruokaa, siivoan ja kannus-tan FC Vaajakosken junnuja jalkapallokentän laidalla.

Mitä evoluutioekologia tutkii ja mihin sitä tarvitaan?

Evoluutioekologia tutkii ekologisia tekijöitä, jotka aiheuttavat evolutiivisia prosesseja kasvi- ja eläinpopulaatioissa. Myös ihmisen toiminta vaikuttaa eliöiden ekologiaan ja niiden evoluutioon. Ollaan siis klassisen genetiikan ja ekologian välimaastossa. Vaikka suuri osa tutkimuksesta on perustutkimusta, se luo pohjan ymmärtää biologian keskeisimpiä kysymyksiä, kuten elämän monimuotoisuutta. Evoluutioekologiaa tarvitaan esimerkiksi tutkittaessa eliöiden sopeutumista ilmastonmuutokseen, saasteisiin tai torjunta-aineisiin tai selittämään si-

tä, miksi jotkut populaatiot ovat alttiimpia taudeille tai loisille kuin toiset.

Mitä tutkit parhaillaan, entä tulevaisuudessa?

Parhaillaan teen kenttäkoetta Espanjassa käärmeiden värityksestä ja sen merkityksestä petolintujen saalistukseen. Eläinten väritys ja siihen vaikuttavat tekijät ovat varmasti tapetilla vielä jonkin aikaa. Olen myös innostunut siitä, miten ja miksi alkueläinten bakteerien saalistus valikoi joskus virulentimpia eli taudinaiheutuskykyisempiä bakteerikantoja ja joskus taas vähemmän virulentisia. Olemme tehneet alustavia kokeita, jotka vaikuttavat lupaavilta.

Mikä tutkimusala on sinulle läheisin?

Saalistus ja sen merkitys eläinten värityksen evoluutioon. Olen kiinnostunut myös kemiallisesta puolustautumisesta, partenogeesistä eli neitseellisestä lisääntymisestä ja tulokaslajien evoluutioekologiasta. On aika vaikea löytää aihetta, josta en lainkaan innostuisi. Elämän monimuotoisuus ja ihmeellisyys innostaa joka päivä!

Jos saisit olla yliopistodiktaattori, mitä tekisit?

Yrittäisin saada perusrahoituksen kuntoon. Nykyisin opetusta tehdään paljon tutkimusvaroilla ja tutkimus on täysin ulkopuolisen rahoituksen varassa. Ulkopuolisen rahoituksen osuus kasvaa koko ajan, samoin opiskelijamäärät, mutta perusrahoituksen osuus ei ole kasvanut juuri lainkaan. Professoreille, ainakin laitosten johtajille, antaisin henkilökohtaiset sihteerit. On uskomatonta, kuinka paljon byrokratiaa professorit joutuvat päivittäin pyörittämään. Ja vaatisin käyttöjärjestelmän, joka sallii tietokoneiden sammuttamisen yön ja lomien ajaksi!

Mitä tekisit, jos et olisi professori?

Olla professori merkitsee minulle mahdollisuutta tehdä tiedettä. Jos en olisi professori, yrittäisin tehdä tiedettä jossakin muussa toimessa.

Huolestuttaako ilmastonmuutos sinua?

Toki huolestuttaa, kuten huolestuttaa moni muukin lajimme törttöily. Vaikka haluaisin olla optimisti, on se väkällä vaikeaa. Meillä kaikilla on vastuu planeettamme tulevaisuudesta.

Liisa Harjula

Erasmus-menestystarinoita Jyväskylän yliopistosta

Euroopan komissio on valinnut Jyväskylän yliopiston mukaan Erasmus Success Stories 2008 -julkaisuun erityisen ansioituneena intensiivivaihto-ohjelmien toteuttajana.

Erasmus on Euroopan laajin korkeakouluopiskelijoiden vaihto-ohjelma, jonka kautta tuetaan korkeakoulujen eurooppalaista yhteistyötä ja liikkuvuutta. Vaihto-ohjelmassa on mukana 31 maata, ja sen kautta vaihtoon on päässyt yli 1,5 miljoonaa opiskelijaa.

Euroopan komissio valitsee vuosittain 20 eurooppalaista korkeakoulua mukaan julkaisuun, joka esittelee Erasmus-ohjelman aktiivisia ja menestyksekkäitä toimijoita vuosittain vaihtuvan teeman mukaan. Vuonna 2008 teemana ovat opettajavaihto sekä intensiiviohjelmat.

– Yliopisto on koordinoinut useita menestyksekkäitä

Erasmus-intensiiviohjelmiä jo vuodesta 1997 lähtien. Opiskelijat ovat päässeet rikastuttamaan tietoaan ja taitojaan huippuasiantuntijoiden johdolla tutustuen samalla oman alansa eurooppalaisiin perinteisiin ja toisaalta erilaisiin käytänteisiin eri Euroopan kolkilta. Intensiiviohjelmat ovat vaikuttaneet positiivisesti erityisesti opiskelijoiden kulttuurienvälisten viestintätaitojen ja tiimityötaitojen kehittymiseen, Jyväskylän yliopiston kansainvälisten asiain päällikkö **Tuija Koponen** kertoo.

Vuonna 2007 Erasmus Success Stories -julkaisussa oli suomalaisista korkeakouluista mukana ainoastaan Helsingin yliopisto. Tuija Koponen pitää Jyväskylän yliopiston pääsemistä mukaan julkaisuun merkittävänä etuna yliopistolle.

– Yliopiston tunnettuus Erasmus-ohjelmaan osallistuvissa maissa, eli lähes kaikkialla Euroopassa, lisääntyy ja olemme jatkossa varmasti entistäkin halutumpi partneriyliopisto EU-koulutushankkeita suunnittele-

ville korkeakouluille.

Erasmus Success Stories -julkaisussa kerrotaan Jyväskylän yliopistosta yleensä sekä sen kansainvälisestä aktiivisuudesta. Esimerkkinä Jyväskylän yliopiston menestystarinoista liikuntapsykologian professori **Taru Lintunen**, esittelee julkaisussa alan pitkäaikaista ja menestyksekkästä intensiiviohjelmaa.

– Liikuntatieteiden laitos on ollut erityisen aktiivinen Erasmus-intensiiviohjelmien toteuttaja, mutta myös muun muassa musiikin laitos, opettajankoulutuslaitos, taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos sekä yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos ovat koordinoineet näitä hankkeita, Tuija Koponen kertoo.

Erasmus Success Stories 2008 julkaistaan myöhemmin keväällä.

Hotelli Milton

Hannikaisenkatu 29, 40100 JYVÄSKYLÄ
Puhelin (014) 3377 900 info@hotellimilton.com
www.hotellimilton.com

Hyvät motoriset taidot helpottavat lasten ja nuorten osallistumista sekä arkiliikuntaan että ohjattuun liikuntaan. Niinpä koulussakin pitäisi keskittyä kehittämään näitä taitoja, sanoo Sami Kalaja.

TEKSTI Helena Boman

KUVA Petteri Kivimäki

Koululiikunnasta potkua vapaa-aika

Huoli nykylasten ja -nuorten terveydestä, hyvinvoinnista ja heikkenevästä fyysisestä aktiivisuudesta nousee esille lehtien palstoilla, keskusteluissa ja virallisilla foorumeilla vähän väliä.

– Koululiikunnan ja muiden valinnaisten taide- ja käsityöaineiden vähentäminen edellisessä opetus suunnitelmien uudistuksessa teoretisoi peruskoulua ja se näkyy, toteaa rehtori **Sami Kalaja**.

Kalaja on opettanut liikuntaa 1980-luvun lopulta lähtien ja toiminut jyväskyläläisen Kilpisen koulun rehtorina vuodesta 1998, joten hän tietää, mistä puhuu. Tällä hetkellä Kalajaa työllistävät rehtorin tehtävien sijasta tutkijan työt: hän vetää opetusministeriön rahoittamaa tutkimushanketta liikunnanopetuksen opetus suunnitelmien kehittämiseksi liikuntatieteiden laitoksen alaisessa MBRU eli motor behavior research -yksikössä.

– Hankkeen tavoite on kehittää koululaisten liikuntataitoja ja saada tällä tavalla lapset liikkumaan myös vapaa-aikalaan. Opettajien työn kannalta on tärkeää lisätä ymmärrystä liikuntataidoista ja niiden oppimisesta, Kalaja kertoo.

Hankkeessa tarkastellaan erityisesti motorisia taitoja kuten tasapainoa, liikkumista ja välineen käsittelyä sekä niiden kehittymistä. Lisäksi tutkimuksessa pohditaan motoristen taitojen suhdetta motivaatioon ja vapaa-ajan urheiluharrastuksiin.

– Hyvät motoriset taidot helpottavat lasten ja nuorten osallistumista sekä arkiliikuntaan että ohjattuun liikuntaan. Jos motoriset taidot siis ovat hyvät, maistuu liikunta paremmalta ja harrastusvaihtoehtojakin on enemmän. Tämän vuoksi motoristen taitojen opettamiseen pitäisi keskittyä myös koululiikunnassa, Kalaja perustelee.

Motoristen taitojen kehittämiseen tähtäävä opetus poikkeaa hieman tavallisista liikuntatunneista: keihäänheiton opettelemisen sijasta tunneilla opetellaan ylävarjalan ja käden liikettä, joka sopii niin keihään- ja pallonheittoon kuin lentopallo- ja tennisyöntiinkin. Opettuvia taitoja testataan esimerkiksi pallonheitolla, juoksemalla etu- ja takaperin, kierimällä ja kiipeämällä puolapuita.

TERVEYSVINKKI

Osteoporoosissa luun massa vähenee ja luu huo-koistuu niin, että luun murtumariski kasvaa. Osteoporoosin riskiin vaikuttavat esimerkiksi ikään-tyminen, D-vitamiinin ja kalsiumin puute, runsas alkoholin ja tupakan käyttö ja liikunnan vähäisyys. Naisilla lisäksi estrogeenituotannon väheneminen vaihdevuosien seurauksena altistaa osteoporoosille.

Luistaan kannattaa pitää huolta, sillä osteoporoosi on salakavala ja oireilee vasta myöhäisvaiheessa aiheuttaen muun muassa luustoperäisiä kipuja, pituuden lyhenemistä, ryhdin kumartumista ja lopuksi lonkka-, ranne- ja rankamurtumia jo pienestäkin vammasta

Luukudos muovautuu koko ajan, Luupankin saldoa kasvattaa liikunta, joka saa posket ja pakarot tärahtelemään tai luut "vääntymään". Sopivia liikuntamuotoja ovat esimerkiksi lajit joihin sisältyy

- eri suunnista kuormittavia hyppelyitä, tärähdyksiä ja nopeita suunnanmuutoksia (maila- ja pallopelit, step aerobic)
- luuta kokoon puristavia ja kiertosuuntaisia voimia (kuntosaliharjoittelu)

Vinkkasi professori Arja Häkkinen terveystieteiden laitoksesta

Lähteenä käytetty Heinonen, A. et al. Randomised controlled trial of effect of high-impact exercise on selected risk factors for osteoporotic factors. Lancet. 1996 16;348(9038): 1343-7

Tutkimuksesta toteutukseen, kokeilusta käytäntöön

Liikuntataidoissa voi oppilaiden välillä olla suuriakin yksilöllisiä eroja.

– Lapset ja nuoret tuntuvat jakautuvan entistä selvemmin aktiivisiin ja taitaviin sekä passiivisiin ja jopa kömpelöihin. Myös sukupuolten välillä on havaittavissa eroja: tytöt ovat usein parempia tasapainotesteissä, pojat taas välineen hallinnassa, Kalaja erittelee.

Tutkimushanke on herättänyt laajalti kiinnostusta aina ylimpiä hallintoelimiä myöten – esimerkiksi Opetushallitus, UKK, Nuori Suomi ja Opettajaliitto ovat olleet siitä hyvin kiinnostuneita.

Ihannetapauksessa tutkimuksesta saadut tulokset ja niistä tehdyt päätelmät päätyvät uuteen liikunnanopetuksen opetussuunnitelmaan. Tätä kautta siitä saatavan hyödyn olisi mahdollista levitä käytäntöön kattavimmalla mahdollisella tavalla.

Liikuntasuositukset:

- vähintään 1–2 tuntia liikuntaa päivässä kaikille 7–18-vuotiaille
- liikunnan oltava monipuolista ja ikään sopivaa
- päivän liikunta-annoksessa oltava myös reippaan liikunnan jaksoja
- yli kahden tunnin pituisia istumisjaksoja vältettävä
- ruutuaikaa enintään 2 tuntia päivässä
- terveellinen ateria 5 kertaa päivässä
- 8–10 tunnin yöunet

Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä 2008: Fyysisen aktiivisuuden suositukset kouluikäisille. Asiantuntijaryhmä puheenjohtajana toimi liikuntapedagogiikan professori Lauri Laakso Jyväskylän yliopistosta.

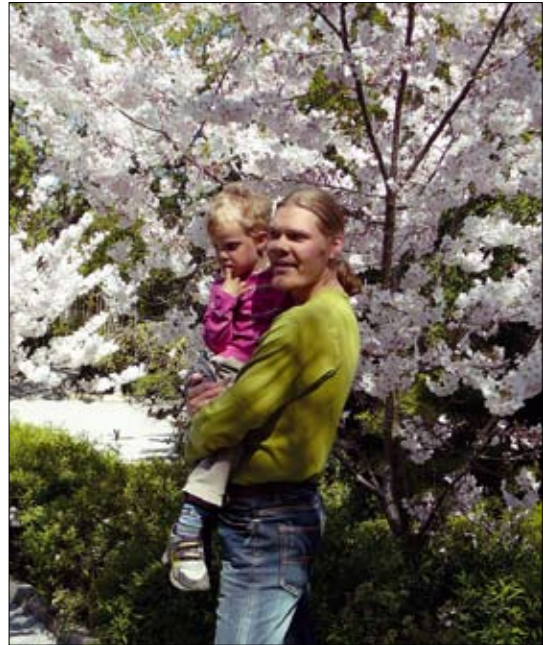
Kansainvälistyminen: kova hinta, suuri anti

Stanford tarjoaa nuorelle, tohtorintutkinnon jälkeistä uraansa käynnistävälle tutkijalle monella tapaa verratomia mahdollisuuksia. Tutkimusympäristö hakee vertaistiaan niin luovuuden kuin resurssienkin puolesta. Paikka suorastaan vetää puoleensa maailman johtavia nimiä eri tutkimusaloilta - eikä vain töihin, vaan konferensseihin, työryhmiin, välillä vain kertomaan uusimmasta tutkimuksestaan. Stanfordissa majailevalle tämä tarjoaa tietenkin loistavia tilaisuuksia paitsi oppia alan uusinta tietoa, myös verkostoitua. Huippuyliopistolla on paljon annettavaa, jota hyödyntää, kun jatkaa projektiansa parissa kotoisessa Alma Materissään.

Mutta jos tutkijavaihto huippuyliopistoon on näin erinomainen ja antoisa tekijä nuoren tutkijan uralla, miksi tilaisuuksia ei käytetä useammin? Yksi syy voivat olla taloudelliset rasitteet. Vaikka Stanfordin kaltaisten yksityisyliopistojen kalliit lukukausimaksut eivät koske enää väitelleitä, muut kustannukset voivat yllättää. Asuminen nimittäin maksaa ja paljon, mikä ylittää nuoren akateemisen maksukyvyyn roimasti. Liioitteluko? Kuukausivuokrat Stanfordin kupeessa voivat yksioiden osalta nousta pariin tuhanteen dollariin. Tyypillinen tutkijan kuukausiapuraha jää sen alle. Perheen lähtiessä vaihtoon joutuu toinen jättämään oman työnsä (ja palkkansa). Yhtälö siis tuntuu mahdottomalta, sillä asuminen on vain yksi menoerä muiden joukossa.

Monella varttuneemmalla tutkijalla on apuna virka, jonka palkka juoksee myös vaihdossa olon aikana. Vasta tohtorituneelta tämä onni usein puuttuu. Itse rakensin tutkijavaihtoni rahoituksen kolmelta eri rahoittajalta hankkimillani stipendeillä ja pistämällä loput omistani. Mietin jossain vaiheessa, että kuinka monessa ammatissa ulkomaankomennuksen joutuu maksamaan itse? Monella alalla ne ovat päinvastoin taloudellisesti kannattavia.

Otetaanpa nuori perheellinen tutkija, jolla on asuntolain ja pahimmassa tapauksessa vielä opintolainaa maksettavana. Vaihdoista syntyvä taloudellinen taakka kohoaa sietämättömän suureksi. Esimerkiksi Suomen Akatemia huomioi stipendiansä suuruudessa summitaisesti kohdemaan hintatason. Yhdysvaltain tapauksessa on kuitenkin eri asia, sijaitseeko isäntäyliopisto keskilännessä vai Stanfordin tapan keskellä Piilaaksoa, ehkä maailman kalleimmalla asuinalueella. Käytännössä ongelma perheellisellä on siis seuraavanlainen: lähteäkö suurella, omalla taloudellisella riskillä huippuyliopistoon, vai valitako keskitason yliopisto, jolloin välttää isommat rahalliset menetykset.

Tutkijavaihtojen rahoitus on selvästi suunniteltu perheettömille. Suositaanko akateemisella alalla siis lapsettomia? Kokemukseni mukaan perhe ei ole ainakaan este korkealaatuiselle tutkimukselle. Sitä se ei saisi olla myöskään tutkijavaihtojen osalta.

Kaiken tämän jälkeen sanoisin silti, että vaihto ehdottomasti kannattaa. Vaikka se lähentelisi taloudellista katastrofia, on vaihto kuitenkin upea kokemus koko perheelle, ei vain tutkijalle itselleen. Moni varoitteli etukäteen kulttuurishokista, joka vieraassa maassa olisi väistämättä edessä. Odottemme sitä vielä toistaiseksi. Itse asiassa olemme huolissamme, millainen kulttuurishokki on edessä, kun palaamme Suomeen. Lapset ovat oppineet monikulttuurisuudesta niin korvaamattoman paljon, ettei se kotimaassa olisi koskaan ollut mahdollista. Kun kohta 3,5-vuotiaalta pojaltamme kysyttiin, että mitä hän ajattelee, kun täällä on monenvärisiä ihmisiä, hän totesi, että joo ja on täällä monenvärisiä autojakin – että ei sen kummempi juttu! Lisäksi uskottelen itselleni, että vaihto vielä maksaa itsensä takaisin. Toivoakseni myös rahassa – edes tutkija ei elä yksin tiedosta!

Simo Mikkonen

Kirjoittaja on vierailevana Fulbright-tutkijana Stanfordin yliopistossa

Akateemiset vanhemmat

Naisten palkat laahaavat miesten palkkojen perässä. Näin myös Jyväskylässä ja Jyväskylän yliopistossa. Tutkija **Jenni Kellokumpu** esitti Jyväskylässä kansantaloustieteen päivillä helmikuussa näkemyksen, jonka mukaan lapsen syntymästä aiheutuvalle uran keskeytymisellä on merkittävä negatiivinen vaikutus lapsen hankkineiden naisten palkkoihin. Miehillä taas vastaavaa syy-seuraus-suhdetta ei ole havaittavissa. Vanhemmuudesta kulut kasautuvat naisille – ja naisten työnantajille.

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta on maaliskuussa julkaisemassaan kannanotossa kiinnittänyt huomiota tähän seikkaan. Vanhemmuudesta aiheutuvat suorat ja välilliset kustannukset tulisi jatkossa jakaa tasan kaikkien työnantajien maksamien sairausvakuutusmaksujen kesken. Tämä kehittäisi erityisesti nuorten naisten työnäkyviä ja mahdollistaisi entistä tasa-arvoisemman vanhemmuuden kulujen jakautumisen. Olemmehan jo päässeet historiassa yli vaiheen, jolloin lasten ajateltiin olevan lähikohtaisesti naisen vastuulla ja elannon hankkiminen miehen vastuulla.

Painetta lasten hoitamisesta ja vanhemmuuden vastuista pyritään tasaamaan myös muilla keinoin. Isät perhevapaalle on sosiaali- ja terveysministeriön sekä työmarkkinajärjestöjen projekti, jonka tarkoituksena on saada miehiä käyttämään yhä enemmän vanhempainvapaata. Miehillä tarjotaan porkkanaa: käyttäessään vanhempainrahakauden viimeiset 12 arkipäivää saat bonuksena niin sanotun ”isäkuukauden” eli 12 arkipäivää lisää isyysvapaaseen. Vaikuttaa houkuttelevalta, mutta miesten palkkauksen ollessa naisten palkkausta edellä ovat myös menetetyt tulot kotitaloutta kohti suuremmat miesten isyysvapaan aikana. On siis taloudellisesti järkevää, että vähemmän ansaitseva jää hoitamaan lapsia. Se vähemmän ansaitseva nyt sattuu useimmiten olemaan nainen.

Miten akateeminen maailma on reagoanut miesten ja naisten palkkauksessa vallitsevaan epäsuhtaan? Jyväskylän yliopistolla on myös tasa-arvolain mukaan velvollisuus edistää tasa-arvoa viranomaisena (§ 4), työnantajana (§ 6 – 6a) ja oppilaitoksena (§ 5). Naisten aseman parantaminen työelämässä mainitaan Jyväskylän yliopiston

tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassakin jo johdantoluvun toisessa kappaleessa! Asia on siis tiedostettu myös yliopiston hallinnon tasolla.

Näistä asioista täytyy pystyä puhumaan. Mielenkiintoista olisi käydä keskustelua esimerkiksi VPJ:n vaikutuksista miesten ja naisten palkkaeroihin.

Juho Suortti

*JYYn hallituksen sosiaalipoliittinen vastaava
JYn tasa-arvotoimikunnan jäsen*

Kouluhyvinvoinnin jäljillä

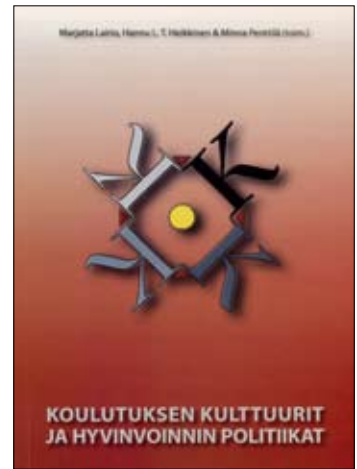
Marjatta Lairio, Hannu L. T. Heikkinen ja Minna Penttilä (toim.) (2008) Koulutuksen kulttuurit ja hyvinvoinnin politiikat. Suomen kasvatustieteellinen seura.

Suomalaiset tunnetaan hyvästä menestyksestä koulusaavutustesteissa, mutta miten on oppilaiden ja opettajien hyvinvoinnin laita? Tätä pohtivat kasvatusalan ja kouluympäristön tutkijat kirjassa Koulutuksen kulttuurit ja hyvinvoinnin politiikat.

Kirja on artikkelikokoelma, joka on syntynyt Jyväskylässä vuonna 2005 järjestettyjen kasvatustieteen päivien pohjalta. Kirjan kirjoittajat

pohtivat kukin omasta näkökulmastaan sitä, miten kasvattajat, opettajat ja tutkijat voivat tukea ihmisten hyvän elämän rakentumista. Kirjassa tarkastellaan koulun ja hyvinvoinnin suhdetta sekä valotetaan mediaympäristön asemaa länsimaisessa kulttuurissa ja hyvinvoinnin edellytyksiä koulussa.

Kirjan kirjoittajista **Raija Julkunen, Helena Rasku-Puttonen** ja **Sanna Karhunen** tutkivat ja työskentelevät Jyväskylän yliopistossa. Julkunen pohtii artikkelissaan, onko menestyminen nykyajan kilpailun ja vertailun prosesseissa hyvinvoinnin edellytys. Rasku-Puttosen artikkelis-

sa nostetaan esille lasten osallisuus koulussa ja Karhunen kysyy ”Miksi meidän luokassa kiusataan?”. -HB

Kieleenjuolahduksia ja kurkistuksia kirjoittajan ammattiin

Juri Joensuu toim. Luova laji. Näkökulmia kirjoittamisen tutkimukseen. (2008) Atena.

Kieleenjuolahdukset ovat menestysviihdettä. Niitä tarjoilevat alivaltiositeerit, eput ja kirsikunnukset. **Kristian Blombergin** nimeämää sanahahmojen vinksahtuksien ja niiden uusien merkityksien huumoria harrastavat niin teinit kuin taitelijatkin. Ne houkuttavat kielen pariin.

Kirjoittamisen maisteriopintojen piirissä on luonteva pohtia ammattikuntaa ja identiteetin muodostumista. Oma kirjoittajanlaatuun kannattaa peilata vaikkapa ryhmälähtöiseen kirjoittamiseen, jota **Jarkko Suhonen** käyttää teatterille kirjoittaessaan. **Nora Ekström** puntaroi palautteen merkitystä. Kirjoittajapiirien tarkoitus on kehittää ja kannustaa, antaa ja käsitellä kritiikkiä. Eks-

töm antaa kirjoittajalle vinkkejä siitä, miten palautetta, ankaraakin, voi kyetä vastaanottamaan.

Oman julkaisukanavansa löytää nykytekniikoilla jokainen. Ilmaisun

foorumi voi olla omakustanne, verkkoproosa tai kunnianhimoinen historiallinen romaani. **Risto Niemi-Pynttäri** pohtii verkkokirjoittajan vapautta ja genren sisäisen kulttuurin kääntymistä luovuudeksi.

Digipoeettojen keinoja, runouden uusia tekniikoita, kuvataan **Juri Joensuun** käsittelyssä. Joensuu pohtii koodauksen lyyrisiä ilmenemiä. Säkeitä luova ohjelmoija rakenteistaa, luo toiminnallisuutta, pintaa, peliä ja pikseleitä. Ohjelmoituja teoksia tekee muun muassa runoilija **Marko Niemi**.

Tuomo Lahdelma tiivistää: ”koskaan aikaisemmin kirjoittamista ei opiskeltu ja opetettu yhtä paljon kuin nykyään”. Hänen mukaansa ei kirjailijankaan tarvitse kantaa originaalin neron gloriaa – yhä useampi suhtautuu tehtävään ammattimaisen arkisesti. -TVK

Tirkistystä moni-ilmeiseen perhekenttään

*Eija Sevón ja Mari-
anne Notko, toim.
Perhesuhteet pun-
tarissa (2008). Pal-
menia. 293 sivua.*

Erolööpit katuku-
vissa liippaavat li-
keltä jokaista. Me-
diaeron koreografi-
aksi luonnehdittu
otsikkosarja ete-
nee tuttuja vaihei-
taan. Ironia on ta-
viksen keino suh-
tautua häkellyttä-
vän intiimeihinkin

selontekoihin, joita lehdet meille tirkistelijoille tarjoa-
vat. Tutkija **Jaana Maksimainen** liittää eroutiset tera-
piakulttuuriin, jossa tavallisellekin lukijalle on kehitty-
nyt jo hyvänlainen medialukutaito.

Julkkis taikka tavis – häähumun laannuttua väijyy
ropeikko jokaista perhettä. Kuka enää tohtii uskoa liit-
tojen kestävyYTEEN?

Millaiset edellytykset perheillä taikka perhetyötä te-
kevillä on onnistua tehtävässään? Normiperheen malli
on moninaistunut, joukossamme koululaisiaan kasvat-
tavat uusperheet, lapsia toivovat nais- ja miesparit se-
kä perhekulttuureitaan yhteen hiovat kansainväliset
avioparit.

Kirjan artikkelit kuvaavat suomalaista perhemallia
muutoksessa. Uutta tietoa tarvitsevat tukiverkostot,
perheet, neuvolat ja kasvattajat.

Artikkeleiden kertova ote antaa kulloisellekin teemal-
le inhimillisen äänen: teinien kotiintuloajat ja päihtee-
t, morsiamen musta silmä, ikävöivän isän tyhjä kämppä,
suomalais-venäläisen parin sukupiirin laajuus.

Kiintoisa on myös **Tarja Pöson** pohdinta etiikan
ulottuvuudesta. Mihin asti tutkija pääsee ongelmitta,
kun on kyse vaikkapa lapsuustutkimuksesta? Eettisiä
ristiriitoja tutkija väistämättä kohtaa. Vaihtoehtona Pö-
sön mukaan on jättää selvästi olemassa olevia ilmiöitä
kokonaan tutkimatta.-TVK

Oletko kiinnostunut kutsumaan alasi kongressin, mutta suuri työmäärä ja ajankäyttösi mietityttävät?

Me Jyväskylä Convention Bureaussa olemme
maksuttomasti ja puolueettomasti apunasi kongressin
hakuvaiheessa.

Maksuttomia ja puolueettomia palveluitamme ovat:

- Avustaminen kokouksen tai kongressin kutsumisessa
- Kongressin ennakkosuunnittelu
- Hakuvaiheen markkinointiapu
- Kutsukansion toimittaminen
- Mahdollisten tutustumisvierailujen ideointi
- Kokous- ja majoitustilojen kartoittaminen
sekä alustava varaaminen
- Oheisohjelman suunnittelussa avustaminen

Ota yhteyttä – autamme sinua tapahtumasi hakuvaiheessa:

Jyväskylä Convention Bureau

Katri Vähä-Mustajärvi, puh. 0400 629 863

katri.vaha-mustajarvi@jkl.fi

Ari Ålander, puh. 040 520 8452

ari.alander@jykes.fi

Lisätietoja Jyväskylän kokous- ja
kongressipalvelutarjonnasta:

<http://jyvaskylanseutu.fi/matkailu/kokoukset>

Matematiikan verkko-opetuksella tuloksiin

FL Mika Niemisen fysiikan väitöskirja *Ilmavoimien kadetit verkossa – kokemuksia verkkopohjaisen oppimisympäristön käytöstä matematiikan perusopetuksessa* tarkastettiin 26.3. Vastaväittäjänä oli emeritusprofessori Veijo Meisalo (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Jukka Maalampi.

Ilman katsojaa ei ole elokuvaa

FL Juha Oravalan taidekasvatukseen väitöskirja *Kohti elokuvallista ajattelua. Virtuaalisen todellisen ontologia Gilles Deleuzen ja Jean-Luc Godardin elokuvakäsityksissä* tarkastettiin 29.3. Vastaväittäjänä oli professori Jukka Sihvonen (Turun yliopisto) ja kustoksena professori Pauline von Bonsdorff.

Valkoinen väri 1900-luvun taiteessa

FM Barbara Oettlin taidehistorian väitöskirja *Weiß in der Kunst des 20. Jahrhunderts. Studien zur Kulturgeschichte einer Farbe* tarkastettiin 27.3. Vastaväittäjänä oli professori Matthias Bleyl (Kunsthochschule Berlin-Weißensee, Saksa) ja kustoksena professori Annika Waenerberg.

Keskustelu avaa maahanmuuttajille tien suomen kieleen

FL Minna Sunin suomen kielen väitöskirja *Toista kieltä vuorovaikutuksessa. Kielellisten resurssien jakaminen toisen kielen omaksumisen alkuvaiheessa* tarkastettiin 29.3. Vastaväittäjinä olivat dosentti Liisa Tainio (Helsingin yliopisto) ja dosentti Riikka Alanen sekä kustoksena professori Maisa Martin.

Ammattimainen konservointi kulttuuriperinnön säilymisen ehto

FM István Kecskeméti museologian väitöskirja *Papyyruksesta megabitteihin: Arkisto- ja valokuvakokoelmien konservoinnin prosessin hallinta* tarkastettiin 28.3. Vastaväittäjinä olivat dosentti Solveig Sjöberg-Pietarinen ja PhD John B. G. A. Havermans (Netherlands Organisation for Applied Scientific Research, Alankomaat) sekä kustoksena professori Janne Vilkkuna.

Arvioinnit yritysten toiminnan kehittämisen tukena

FM Niina Hämäläisen tietotekniikan (ohjelmistotekniikka) väitöskirja *Evaluation and Measurement in Enterprise and Software Architecture Management* tarkastettiin 3.4. Vastaväittäjänä oli professori Claes Wohlin (Blekinge Institute of Technology, Ruotsi) ja kustoksena dosentti Hanakaisa Isomäki.

Kaupunkiympäristö kiehtoo lapsia

KL Raija Raittilan kasvatustieteen väitöskirja *Retkellä. Lasten ja kaupunkiympäristön kohtaaminen* tarkastettiin 28.3. Vastaväittäjänä oli professori Sirpa Tani (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Leena Alanen.

Romanianunkarilaisen proosateoksen totuus puntarissa

FL Imre Bartisin hungarologian väitöskirja *«Az igazság ismérve az, hogy igaz». Etika és nemzeti identitás Sütő András Anyám könnyű álmat igér című művében és annak recepciójában* tarkastettiin 5.4. Vastaväittäjänä oli professori István Dobos (Debrecenin yliopisto, Unkari) ja kustoksena professori Tuomo Lahdelma.

Rohkea kansainvälistyminen avaimena menestykseen

KTM Arto Ojalan tietojärjestelmätieteen väitöskirja *Internationalization of software firms: Finnish small and medium-sized software firms in Japan* tarkastettiin 11.4. Vastaväittäjänä oli professori Jim Bell (University of Ulster, Iso-Britannia) ja kustoksena professori Pasi Tyrväinen.

Pienten perheyritysten omistajat ovat onnellisimpia

KTL, KK Sofia Kauko-Vallin yritysjärjestyksen väitöskirja *Subjective well-being as an individually constructed phenomenon* tarkastettiin 15.4. Vastaväittäjänä oli professori Antonella Delle Fave (Milanon yliopisto, Italia) ja kustoksena professori Matti Koiranen.

Liikunnalla lisää verisuonia diabeetikoiden lihaksiin

LitM Riikka Kivelän liikuntafysiologian alan väitöskirja *Blood and lymphatic vessels and their growth factors in skeletal muscle: effects of exercise and diabetes* tarkastettiin 18.4. Vastaväittäjänä oli apulaisprofessori Margaret D. Brown (University of Birmingham) ja kustoksena liikuntafysiologian professori Heikki Kainulainen.

Lisää datanopeutta liikkuvaan laajakaistaan

FL Timo Nihtilän tietotekniikan/tietoliikenteen väitöskirja *Performance of Advanced Transmission and Reception Algorithms for High Speed Downlink Packet Access* tarkastettiin 18.4. Vastaväittäjänä oli tohtori Zekeriya Uykan (Nokia Siemens Networks Oy) ja kustoksena professori Tapani Ristaniemi.

Minna Suni (kesk.) nappasi kampukselta yhteiseen kuvaan omat opiskelijansa. Japanilainen Kanako Matsui (vas.) ja slovenialainen Martina Siler opiskelevat digitaalisen kulttuurin maisteriohjelmassa ja suomi sujuu molemmilta mallikkaasti.

Puhukaa vieraille!

– Suomen kielen oppijat kokevat suurimmaksi esteeksi sen, että heille ei puhuta – etenkin suomea.

Kieli opitaan parhaiten keskustelemalla, yrityksen ja onnistumisen tietä. Kuka tahansa voi tukea maahanmuuttajan kielen oppimista heittäytymällä hänen kanssaan juttusille. Vastaavasti jokainen, joka vaikenee, tekee kielestämme vaikean oppia.

Mikä sai sinut ottamaan juuri kielenoppimisen tutkimuksen aiheeksi, vieläpä siten, että se kantoi väitöskirjaksi asti?

– Tulin Jyväskylään opiskelemaan soveltavaa kielitiedettä ja suomea, koska halusin ymmärtää, miten muunkieliset oppivat suomea. Siihen aikaan maahanmuutto oli vielä vähäistä, mutta tämä juttu askarrutti minua siis jo lukiossa silloisen pakolaisuutisoinnin pohjalta. Olen sillä tiellä edelleen.

Näetkö tarvetta radikaaleihin muutoksiin kielenopettamisessa?

– Tavallaan. Jyväskylässä on suomi toisena kielenä -alalla oltu uudistusmielisiä alusta alkaen, ja mielelläni kuulun tähän porukkaan. Muotolähtöiseen opetukseen pitäytymisen sijaan täällä on kehitetty opetustapaa, joka tunnetaan funktionaalisen suuntauksena. Todellisen kieliympäristön hyödyntäminen opetuksessa on vielä liian vähäistä. Opetuksen pitäisi reagoida jo osattuun ja ympäristöstä opittuun eikä edetä mekaanisesti esimerkiksi rakenteiden ehdoilla. Tutkiva opettajuutta täytyy kehittää määrätietoisesti.

Miten käytännöt muuttuvat, koska saamme uudenlaisia oppimistuloksia?

– Kyllä niitä saadaan koko ajan. Tämäntyyppisen pedagogiikan kehittäminen on pitkä tie. Jyväskylässä kehitetyt yleiset kielitutkinnot ovat olleet keskeinen suomen kielen opetuksen uudistaja. - TVK

Tehon, laadun ja määrän allianssi

Fysiikassa tehon suurella mitataan tietynä aikana kuluvan energian tai työn määrää. Teho on käsitteenä moniselitteisempi, jos siihen liitetään laadun käsite.

Määrän mitalla ei voi mitata laatua. Kuusi litraa hernekeittoa ei takaa sitä, että soppa maistuu paremmalta kuin vieressä oleva kolmen litran kattilallinen. Tilastoissa suurempi annos näyttää tosin aina paremmalta, ja koska sen tekee lähes samassa ajassa kuin pienemmänkin, se on myös kustannustehokas ratkaisu.

Laatu ajatellaankin usein jonakin, mistä voi maksaa. Tuolloin laatu rinnastetaan rahaan, arvon mittaan. Kuitenkaan rahalla ei aina saa laatua. Kallis ja tehokas citymaasturi voi juuttua mutavelliin samalla, kun parikymmentä vuotta vanha neuvostovalmisteinen kulkupeli pyyhältää vierestä ohii.

Toisin sanoen vähemmän tehokas ajoneuvo voi olla tarkoituksenmukaisempi kuin se, joka on ostettu laadun nimissä. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että laadun yksi määritelmä on toiminnan tarkoituksenmukaisuus.

Kun laadun kasvattamisen nimissä vaaditaan lisää tehoa, vaatimuksen mielekkyys voidaan kyseenalaistaa. Jos hyvin toimiva auto viritetään äärimmilleen, se yleensä hajoaa ennemmin tai myöhemmin. Silloin käsiin jää jotakin näennäisesti laadukasta mutta samalla arvotonta, toimintakykynsä menettänyttä.

Itse asiassa laatua ei tuolloin lainkaan ole, jos laatu määritellään suhteessa ennalta asetettuihin tavoitteisiin. Jatkuva ylikuormitus onkin tässä mielessä tehokas-

ta, koska fysiikan lakien mukaan se hajottaa ennen pitkää mitä tahansa.

Kimi Räikkösen Ferrarissa on tämän ehkäisemiseksi tehorajoitin, joka estää moottorin kierroksia nousemasta tiettyssä ajassa liikaa. Ihmisillä ei tällaista rajoitinta ole, joten meidän täytyy itse päättää, mikä on meidän omassa ajankäytössämme laadukasta tai tehokasta.

On mielenkiintoista, että tehoajan sijaan monet työntekijät kaipaavat nykyisin laatuaikaa, etenkin määrälliset. Ehkä tämä kertoo osaltaan jotakin sen yhteiskunnan laadusta, jossa me elämme.

Nooa

Support networks prevent school burnout

According to Professor of psychology **Katariina Salmela-Aro**, school burnout affects approximately 10 percent of pupils in comprehensive schools. On upper secondary level school burnout affects approximately 15 percent of pupils.

– The causes of school burnout vary, but the restlessness of school and being in a hurry are both connected to burnout. It is also possible to become “infected” with burnout from peers or family.

Schools themselves should be able to help pupils survive burnout. The best way to prevent school burnout is to have adults that the pupils can turn to if they have problems.

– These can be, for example school nurses and psychologists. It is also important to encourage and support teachers and to treat them equally.

Salmela-Aro worries particularly

about pupils moving from comprehensive schools to upper secondary level schools. Compared to those moving to vocational institutions, upper secondary level students suffer from burnout significantly more often.

– Young people do not necessarily know how to immediately adjust to a different school, with an increasing work-load and degree of independence. They need more support, from tutors for instance, but many of them are left alone.

The opposite of school burnout is school flow.

– The concept of school flow refers to strong enthusiasm in studies, being energetic and committed, and experiencing that one is able and willing to succeed. The students are strongly committed to their studies, give everything their best shot, and reach their goals, which, in turn, increase their enthu-

Daniel Leming, Antro Valo and Jerry Kaikkonen study at Kilpinen School in Jyväskylä.

siasm.

Salmela-Aro emphasizes that the opinions and views of young people should be more appreciated.

– They should be allowed to consider their options and make independent decisions regarding their future.

Physical education boosts free time

Sami Kalaja M.Sc., headmaster of the Kilpinen School, believes that sports and physical education in school boosts engagement in free time sports activities.

– Good motor skills, such as balance, movement, and an ability to handle equipment make it easier for children and young people to take part in both everyday exercise as well as supervised exercise. This is why motor skills should be taught in physical education, Kalaja explains.

Kalaja intends to prove the legitimacy of his statement in his doctoral dissertation, in which he examines seventh graders’ motor skills and their development.

Motor skills should be taught in physical education, says Sami Kalaja.

Erasmus Success Stories from the University of Jyväskylä

The European Commission has selected the University of Jyväskylä to be included in the Erasmus Success Stories brochure for the year 2008. The brochure presents active and successful institutes of higher education participating in the Erasmus exchange programme. The theme of the brochure changes annually, with the 2008 theme being teacher exchanges and intensive programmes.

– From back in 1997, the University of Jyväskylä has coordinated many intensive programmes (IP) with broad coverage and fruitful results. These IPs, used as an instrument for academic quality enhancement, have had a positive impact on the activities of the departments and on the career of students, who have, furthermore, improved intercultural communication and team work skills, experienced the European traditions, enriched their knowledge and received ECTS credits for their work, says Head of the International Office **Tuija Koponen**.

According to Koponen, it is important for the University to be included in a brochure published across Europe.

– Awareness of the University increases in the countries participating in the Erasmus exchange programme, which means practically the whole of Europe, and I am sure we will be an even more sought after partner university for institutes of higher education that plan EU funded educational projects.

The brochure will be published later in spring 2008.

vitriini

Puku pelasti väitöstilaisuuden

Mikä?

Kirjallisuuden professori **Sirkka Heiskanen-Mäkelä** väitöspuku. Heiskanen-Mäkelä käytti pukua väitellössään tohtoriksi 31.1.1970. Hänen väitöskirjansa *In quest of truth – observations on the development of Emily Dickinson's poetic dialectic* on ensimmäinen Jyväskylän yliopiston kirjallisuuden laitoksella tehty väitös.

Mitä?

Sirkka Heiskanen-Mäkelä ideoi itse väitöspukunsa mallin, ja se valmistettiin Fredrikson Oy:ssä. Pukuun kuuluu niin sanottu lampaanlapahainen jakku. Ilman jakkua pukua voi käyttää iltapukuna. Puvun materiaali on ohutta villakangasta.

Miksi?

Väitöstilaisuudessa naisella pitää olla musta, niin sanottu aamupäiväpuku, jossa on pitkät hihat ja kiinteä pään-tie. Miehet käyttävät perinteisesti frakkia. Myös papin puvussa tai sotilaspuvussa on sopivaa väitellä tohtoriksi. Jyväskylän yliopistolla on käytössä myös oma väitösviitta, jonka voi valita asuksi. Väitösviitat on suunnitellut Päikki Priha vuonna 1985.

– En muista väitöstilaisuudestani juuri mitään. Se kesti nelisen tuntia, koska kirjallisuuden professori **Aatos Ojala** kävi väitöksen niin tarkkaan läpi – kahden tunnin kuluttua oltiin vasta sivulla 17. Yliopiston henkilökuntaan kuulunut **Eero Penttinen** kertoi minulle myöhemmin, että jaksoi tuon neljä tuntia vain ihailemalla pukuani, muisteli Heiskanen-Mäkelä lahjoittaessaan puvun yliopiston museolle.

Kustos oli yrittänyt saada yleisölle ja väittelijälle lepoetken, mutta Ojala oli vain tokaissut, ettei tämä kauan kestä. Tämä tapahtui noin puolivälissä tilaisuutta.

Väitöstilaisuuden jälkeen illalla järjestetään karonkka. Karonkkaa vieteen vastaväittelijän kunniaksi. Siellä

väitellyt tarjoaa kutsuvieraille ruokaa ja juomaa. Karonkassa asu on juhlapuku. Naisella se on avonainen, hihatton, täyspitkä iltapuku. Iltapuvun kanssa käytetään hansikkaita. Miehet käyttävät karonkassakin frakkia.

Heiskanen-Mäkelä käytti pukua vielä väitöstilaisuuden jälkeenkin muun muassa omissa 60-vuotisjuhlissaan. -KMN

Tässä sarjassa kerrotaan Jyväskylän seminaarin, kasvatusopillisen korkeakoulun ja yliopiston historian pieniä tarinoita yliopiston museon tallentamien esineiden kautta. Museon perusnäyttely on tällä hetkellä suljettu S-rakennuksen peruskorjauksen vuoksi.

Väitökset

9.5. klo 12, Villa Rana, Blomstedtin sali. **MBA Mari Kooskoran** johtamisen väitöskirjan *Understanding Corporate moral Development in the Context of Rapid and Radical Changes – the Case of Estonia* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Johanna Kujala (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Anna-Maija Lämsä.

9.5. klo 12, Villa Rana, Paulaharjun sali. **VTL Tuija Kotirannan** sosiaalityön väitöskirjan *Aktivoinnin paradoksit* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Kyösti Urponen (Lapin yliopisto) ja kustoksena professori Mikko Mäntysaari.

10.5. klo 12, Villa Rana, Blomstedtin sali. **KM Pirjo Tikkasen** kasvatustieteen väitöskirjan *Helpompaa ja hausempaa kuin luulin. Matematiikka suomalaisten ja unkarilaisten perusopetuksen neljäsluokkalaisten kokemana* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Erkki Pehkonen (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Eira Korpinen.

10.5. klo 12, Historica, H320. **YTM Ilkka Kauppisen** sosiologian väitöskirjan *Tiedon omistaminen on valtaa. Globalisoituvan patenttijärjestelmän poliittinen moraalitalous ja globaali kapitalismi* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä emeritusprofessori Raimo Blom (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Martti Siisiäinen.

24.5. klo 12, paikka avoin. **FM Keijo Koiviston** Suomen historian väitöskirjan *Itsenäisen Suomen kanta-aliupseeriston synty, koulutus, rekrytointitilasta ja palvelusehdot*. Vastaväittäjänä dosentti Eero Elfvingen ja kustoksena emeritusprofessori Toivo Nygård.

27.5. klo 12, Goethe-Instituutti, Helsinki. **FK Pirjo Takanen-Körperichin** yrittäjyyden väitöskirjan *Sama koulutus – eri urat. Tutkimus Mainzin yliopistossa soveltavaa kielitiedettä vuosina 1965-2001 opiskelleiden suomalaisten urakehityksestä palkkatyöhön, freelancereiksi ja yrittäjiksi* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä PhD Pini Kempainen (Johtamistaidon Opisto)

ja kustoksena professori Matti Koironen.

13.6. klo 12, Musica, M103. **PsM Tuire Koposen** väitöskirjan *Calculation and language: Diagnostic and intervention studies* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä doctor Chris Donlan (University College, London) ja kustoksena professori Timo Ahonen.

Tapahtumat

7.5. klo 12, Villa Rana, Blomstedtin sali. **Virkaanastujaiset:** virkaan astuvat nykykulttuurin professori Erkki Vainikkala, koulutuksen ja työelämän professori Marja-Leena Stenström ja korkeakouluopetuksen tutkimuksen professori Päivi Tynjälä. Lisätiedot: Liisa Harjula, puh. (014) 260 1043, tiedotus@jyu.fi.

7.5. klo 15, Mattilanniemi, MaE 303. **JSBE-tutkimusseminaari.** Seppo Honkapohja (johtokunnan jäsen, Suomen Pankki): Expectations, learning and monetary policy: An overview. Lisätiedot: Miika Haapanen, puh. (014) 260 2945, mphaapan@econ.jyu.fi, www.jyu.fi/econ/tohtorikoulu/jsbe/

8.-9.5. Ylistönrinne. **Kemian opetuksen päivät 2008.** Järjestelyistä vastaa Jyväskylän yliopiston kemian laitos. Lisätiedot: www.jyu.fi/science/kop2008.

12.5. klo 9.30, Mattilanniemi, Agora. **Seminaari: Hiljainen tieto ja opettajan työ.** Lisätiedot: Hannu L.T. Heikkinen, puh. (014) 260 3254, hannu.heikkinen@ktl.jyu.fi.

13.5. klo 12.15, Mattilanniemi, Agora AgC1 33.1. **Etiikan opettamisen workshop VIII.** Psykoterapeuttinen näkökulma etiikan opettamiseen. Lisätiedot: Tero Vartiainen, puh. (02) 627 2876, tero.vartiainen@tse.fi, www.cs.jyu.fi/~tvarti/etiikka/

14.5. klo 8.30, Liikunta L303 ja L304. **Terveystieteiden laitoksen IV Tieteen päivä.** Lisätiedot: Sara Mutikainen, puh. (014) 260 4594, sara.mutikainen@sport.jyu.fi, www.jyu.fi/sport/laitokset/terveys/IVtieteenpaiva

14.5. klo 12, päärakennus, juhlasali C1. **Virkaanastujaiset:** virkaan astuvat saksan kielen professori Kirsi Pakkanen-Kilpiä, teollisen optimoinnin professori Kaisa Miettinen, evoluutioekologian professori Johanna Mappes ja hydrobiologian professori Jouni Tasinen. Lisätiedot: Liisa Harjula, puh. (014) 260 1043, tiedotus@jyu.fi.

16.5. klo 13, Liikunta L302. **Liikuntabiologian alumnitapahtuma.** Lisätiedot: Katja Pyllkänen, puh. (014) 260 2053, katja.pyllkanen@sport.jyu.fi, www.jyu.fi/sport/laitokset/liikuntabiologia/laitos/dokumentit/muut/alumni

21.5. klo 12, Mattilanniemi, Agora, Beeta-Sali. **Marie Curie -seminari** Jyväskylässä. Lisätiedot: Jatta Väisänen, puh. 010 605 5742, jatta.vaisanen@tekes.fi.

2.-6.6. **The 15th Summer School of Cultural Studies.** Nature and Culture - Addressing the Boundary. Lisätiedot: Eeva-Kaisa Haverinen, puh. (014) 260 1317, eehaveri@cc.jyu.fi.

2.-5.6. Mattilanniemi, Agora. **Mediating Multilingualism: Meanings and Modalities –kongressi.** Lisätiedot: multilingualism@jyu.fi, www.jyu.fi/hum/laitokset/kielet/conference2008/en

3.-4.6. Mattilanniemi, Agora. **Eri-tyisen tavallisia menetelmiä - Varhaisvuosien erityiskasvatuksen kesäpäivät 2008.** Lisätiedot: Markku Leskinen, puh. (014) 260 1627, markku.leskinen@edu.jyu.fi, www.jyu.fi/edu/laitokset/eri/ajank/kesapaivat2008/

4.-5.6. Liikunta. **XII Liikuntatieteiden päivät 2008.** Tutkimustiedon vaikuttavuus liikunta- ja terveystieteiden haasteena. Lisätiedot: Jari Kanerva, puh. 010 778 6607, jari.kanerva@lts.fi.

11.-12.6. Mattilanniemi, Agora. **Taloustutkijoiden XXV kesäseminaari 2008.** Taloustieteiden tiedekunta järjestää perinteisen kesäseminaarin jo 25. kerran. Lisätiedot: Mika Haapanen, puh. (014) 260 2945, mphaapan@econ.jyu.fi, www.jyu.fi/econ/tutkimus/kesaseminaari.

Nordea Pankki Suomi Oyj

Keskitä pankkiasiasi meille – saat etuja!

Kun keskität asiointisi Nordeaan, saat monia rahanarvoisia etuja ja alennuksia Etuohjelman Kanta- tai Avainasiakkaana.

Tervetuloa omaan Nordean konttoriisi kuulemaan lisää!

Teemme sen mahdolliseksi

Jyväskylä
nordea.fi

Nordea